

OECD ÜLKELERİNDE
İŞSİZLİK ÖDENEKLERİ
SOSYAL YARDIMLAR
VE
ÜCRETLER

(OECD RAPORU-ÇEVİREN: ERCAN HAN)

TÜRKİYE KAMU-SEN
ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ

OECD ÜLKELERİNDE İŞSİZLİK ÖDENEKLERİ - SOSYAL YARDIMLAR VE ÜCRETLER

Çalışmayanlara yapılan ödemeler sosyal politika, kamu maliyesi ve iş piyasalarının ilgi konusudur. Politikacılar sosyal ödeme sisteminin oluşturulmasında 3 önemli konuyu başarmaya çalışmaktadırlar:

1.Düşük gelirli ailelerin özellikle çocuklu olduğu zaman hayat standartlarını desteklemek,

2.Çalışmayı ve ekonomik yeterliliği teşvik etmek.

3.Kamu fiyatlarını düşük tutmak.

OECD, işsizlik ve yardım ödeneklerinin, ücretlere oranını gösteren bir Karşılama Oranı kullanmaktadır.(KO) Bu oran OECD ülkelerindeki yardımların önceki gelirin yüzdesel olarak göstergesidir. Bu ölçümler brüt gelir ve brüt ödemeleri temel alır. Bunun yanında işsizlik ödeneklerinin, aile ve konut yardımlarına ek olabileceğini hesaba katmaz. Brüt ücretlerle, brüt yardımların karşılaştırılması, vergi ve yardımların genellikle yalnızca brüt gelirlere dayanmaması aynı zamanda ailesel durumlar ve yaş gibi, ilgili bir takım değişkenlere de bağlı olmasından dolayı yetersizdir. Bu bağımlılık farklı ülkelere ve zamana göre değişebilir, bunun için de vergi etkisi ve diğer ödenekler eklendiğinde kıyaslamalar belirgin bir şekilde değişir.

OECD, her bir kişinin vergi ve yardımlardan sonra net gelirini hesaplayabilmek için, her ülke için bir vergi-yardım modeli oluşturmuştur. Bu araştırma, ailevi durum ve önceki yada gerçek gelir gibi bir takım çalışma durumlarının farklı varsayımlara dayandırılarak elde edilen modellerin sonuçlarını sunmaktadır.

Her bir durumda, işsizin, çalıştığı sıradaki net geliri içindeki payına göre, şimdiki gelirini veren Net Karşılama Oranları (NKO) hesaplanmıştır. NKO hem kısa dönemli işsizler hem de uzun zamandır çalışmayan ve işsizlik ödeneği ve sosyal yardım ödenekleri ile geçinen ve işsizlik sigortası ödenekleri kesilmiş olanlar için hesaplanmıştır.

NKO'nın hesaplanması için, kullanılan brüt kazanç seviyelerinde 1999 yılında Üretim Sanayinde çalışanların ortalama maaşları temel alınmıştır. Bu araştırma, aynı zamanda vergi ve sosyal güvenlik parametreleri ile ailenin durumu ve gelir seviyelerine göre vergilerin etkisini ayarlamak için yapılan düzenlemeleri de kapsar. Ek olarak, ülkelerin düzenlemelerine göre aileleri bir ortalama yaklaştırmak için 5 grup ödenek hesaplanmıştır:

-İşsizlik ödeneği

-Aile ödeneği

-Konut yardımı

-Koşullu istihdam yardımı

-Sosyal yardım - destek ödemeleri

Farklı aile tiplerinin net gelirleri, aynı zamanda aile bireyinin geliri ve diğer bireyin kazancı ve aileye yapılan yardımların etkileşimi üzerinde durularak da kıyaslanmıştır.

Bölüm 4'te vergi ödemeleri ve kazanç kesintileri nedeniyle kişilerin eline geçmeyen kazançların oransal göstergesini bulmak için Uygulanan Faiz Oranları tanımlanmış ve hesaplanmıştır.

Bu çalışma:

-Vergi ve yardım sistemlerini tanımlamakta ve incelemektedir.

-OECD ülkeleri arasındaki ödenek başlıklarını karşılaştırmalı tablolarla içermektedir.

-Vergi ve yardım sistemlerinin farklı unsurlarının her bir ülkedeki etkileşimi göstermek için örnek hesaplamalar vermektedir.

-1999 yılı verileriyle, aile tipleri ve gelir seviyelerine göre uzun ve kısa dönemli yardım alanların NKO'larını göstermektedir.

VERGİ VE ÖDENEK SİSTEMİNİN ANA ÇİZGİLERLE TANIMI

Bu bölümde, yardım sisteminin farklı unsurları ve bunlara uygulanan vergi oranları ile part-time yada full-time çalışma sürecinin ödenek tutarlarına etkisi incelenmektedir.

Kısım 1'deki ana ödemelere kısa bir bakıştan sonra, brüt yardım tutarlarının en önemli göstergeleri Kısım 2'de özetlenmiştir. 3. Kısım'da ise ödemelere uygulanan vergiler incelenmiştir. Kısım 4, part-time yada full-time çalışmanın yardım gelirlerini nasıl etkilediğini konu almaktadır. Kısım 5'de ise, genç işsizlere verilen ödenekler incelenmiştir.

1.SİSTEMDE YARDIM KONUSUNA BAKIŞ

Tablo 36, incelenen ülkelerde uygulanmakta olan yardımları göstermektedir. Birçok ülke, işsizlerin başvurması durumunda ödenen bir geçici tazminat sistemi oluşturmuştur. (işsizlik sigortası –İS-)

Bu yardım türünde hak sahibinin belli bir süre boyunca, belirlenen miktarda parayı işsizlik fonuna yatırmasını öngören bir sigorta prensibi temel alınmıştır. Aynı zamanda başvuru sahibinin isteğinin dışında işsiz kalmış olması ve aktif olarak iş araması gerekmektedir. Birçok ülkede -İS- vergiye tabi iken Kolon 2'de gösterilen ülkelerde vergiden muaftır.

Çoğu ülkede, -İS- süre ile sınırlandırılmıştır. İşsizlere yapılan finansal yardımlar işsizlik sigortası kapsamındakiler ve işsizlik sigortası kapsamı dışındakiler olmak üzere 2 şekildedir. (işsizlik sigortası kapsamı dışındakiler, hiç çalışmadıkları için fona gerekli parayı yatırmayanlarla, diğer şartları taşımayanlardır.)

-İşsizlik yardımı (İY), bazen işsizlik sigortası kapsamında olmayanlara da ödenebilir. Bu tür ödemeler iş kaydı şartına bağlı olabilir ve genellikle de süre ile sınırlıdır. (Tablo 38'de gösterildiği gibi bazı ülkelerde süre sınırsız olmasına rağmen)

-Ne işsizlik sigortası ne de işsizlik yardımı kapsamına girmeyenlere de Sosyal Yardım (SY) yapılabilir. Sosyal Yardım çerçevesinde devlet, en son olarak bir asgari hayat standardının sağlayıcı rolünü üstlenir. Sosyal Yardıma hak kazanmak, gelir ve mal varlığı araştırmasından sonra olur ki; bu da bazı durumlarda çok sınırlayıcıdır. Genellikle Sosyal Yardımlar gelirlerin artırılarak, hane halkının asgari hayat standardına ulaşması için yapılır. Bu artırımlar daha çok, başvuru sahibinin sorumluluğunda aile bireyleri bulunduğu yapıdır.

Avustralya ve Yeni Zelanda, yapı olarak hem işsizlik yardımı, hem de sosyal yardım özelliği taşıyan limitsiz süreli bir işsizlik ödeneği oluşturmuştur. Bu yardımdan faydalanacaklardan çalışma kaydı istenmemekte ancak iş arıyor olması gerekmektedir.

-Konut giderleri yüksek ve gelir seviyeleri düşük aileler konut yardımı (KY) alabilirler. Bir çok ülkede çocuk sahibi olanlara aile yardımı yapılır. Bunlar genellikle evrenseldir. (Çocuk başına ödenen tutar, hane halkı gelirin göre değişiklik göstermez) Ancak Avustralya, Kanada, Çek Cumhuriyeti, Yunanistan, İzlanda, İtalya, Japonya, Yeni Zelanda, Polonya, Slovak Cumhuriyeti, İspanya ve ABD'de hane halkı geliri, hane halkı aile ödeneklerine etki eder.

VERGİ VE YARDIM SİSTEMİNİN ANA UNSURLARI

Tablo 36

	İşsizlik Sigortası (Kolon 1)	İşsizlik Sig. Vergi Uygulaması (Kolon 2)	İşsizlik Yardımı ⁽¹⁾ (Kolon 3)	Sosyal Yardım ⁽¹⁾ (Kolon 4)	Konut Yardımı (Kolon 5)	Yaygın Aile Yardımı (Kolon 6)	Dolaylı Aile Yardımı (Kolon 7)	Çocuklu Dul Yardımı (Kolon 8)	Koşullu İstihdam Yardımı ⁽²⁾ (Kolon 9)	Çocuk Bakım Yardımı (Kolon 10)	Evde Çocuk Bakım Ödemesi (Kolon 11)
Avustralya	--	*	V	--	V	--	V	V	V	V	V
Avusturya	V	*	V	V	V	V	--	--	--	--	--
Belçika	V	Vergiye tabi	--	V	V	V	--	--	--	V	--
Kanada ⁽³⁾	V	Vergiye tabi	--	V	V	--	V	V	V	V	--
Çek Cum.	V	*	--	V	V	--	V	V	--	--	V
Danimarka	V	Vergiye tabi	--	V	V	V	--	V	--	V	--
Finlandiya	V	Vergiye tabi	V	V	V	V	--	V	--	V	--
Fransa	V	Vergiye tabi	V	V	V	V	--	V	--	V	V
Almanya	V	*	V	V	V	V	--	V	--	V	V
Yunanistan	V	Vergiye tabi	V	V	V	--	V	--	--	--	--
Macaristan	V	Vergiye tabi	V	--	V	V	--	V	--	--	V
İzlanda	V	Vergiye tabi	--	V	V	--	V	V	--	--	--
İrlanda	V	Vergiye tabi	V	V	V	V	--	V	V	--	--
İtalya ⁽⁴⁾	V	Vergiye tabi	--	V	V	--	V	--	--	--	V
Japonya	V	*	--	V	V	--	V	V	--	V	--
Kore	V	*	--	V	--	--	--	--	--	--	--
Lüksemburg	V	Vergiye tabi	--	V	V	V	--	V	--	--	V
Hollanda	V	Vergiye tabi	V	V	V	V	--	V	--	V	--
Y. Zelanda	--	*	V	--	V	--	V	V	V	V	--
Norveç	V	Vergiye tabi	--	V	V	V	--	V	--	V	--
Polonya	V	Vergiye tabi	--	V	V	--	V	--	--	--	V
Portekiz	V	*	V	--	V	V	--	--	--	--	--
Slovak Cum.	V	*	--	V	V	--	V	--	--	--	V
İspanya	V	Vergiye tabi	V	V	--	--	V	V	--	--	--
İsveç	V	Vergiye tabi	V	V	V	V	--	V	--	V	--
İsviçre	V	Vergiye tabi	--	V	V	V	--	--	--	--	--
İngiltere	V	Vergiye tabi	V	V	V	V	--	--	V	V	--
ABD	V	Vergiye tabi	--	V	V	--	V	--	V	V	--

“V” : Bu ülkede bu isim altında ödenek var.

“ -- “: Başka bir ödeme sistemi uygulanmakta

“ * ” : Vergiye tabi değildir.

“Vergiye tabi” : Bu ülkede işsizlik ödeneği alanlar ödenek gelirleri üzerinden vergi öder.

(1) : İşsizlik yardımı ve sosyal yardımlardan belli koşullarda vergi alınabilir.

(2) : Koşullu istihdam yardımları vergi kredisi şeklinde olabilir.

(3) : Federal düzeyde Fonlanabilir Çocuk Vergisi Kredisi, Kanada Çocuk Vergi Yardımı aile yardımı hizmeti görür.

(4) : Sosyal yardımlar deneme düzeyindedir ve 39 belediyeyi kapsar.

Bazı ülkeler çocuklu dulların özel durumlarını karşılamak amacıyla ödenek sistemlerini değiştirmişlerdir. (Kolon 8)

Koşullu istihdam yardımı işe başlayanlara yada zaten çalışan ancak düşük hane halkı gelirine sahip olanlara verilir. Avustralya, Kanada, Finlandiya, İrlanda, Y.Zelanda, İngiltere ve ABD bu tür yardımları ya çalışma isteğini artırmak ya da çalışan ailelerin yoksullaşmasını önlemek için uygular (Kolon 9). Çocuk bakım yardımları, (Kolon 10) çalışan yada iş arayanların çocuk bakım merkezi için ödedikleri ücretleri karşılamak için yapılmaktadır. Merkezden yönetilen bir çocuk bakım yardım planı olmayan ülkelerin yerel bazlı planları olabilir (Federal ülkeler için). Alternatif olarak da çocuklara evde bakılması teşvik edilip, çalışılmamaktan doğan gelir kaybını, evde kalanlara tazminat ödenmesi şeklinde karşılamaktadırlar (Kolon 11).

2.BRÜT YARDIMLARIN VE ÖDENEKLERİN HESAPLANMASI

-İşsizlik Sigortası:

Tablo 37, İşsizlik Sigortası ödeneklerinin hesaplanması ile ilgili bilgileri göstermektedir. Tabloda bulunan bilgiler 40 yaşında, bekar, 18 yıl çalışma kaydı olan, çocuksuz, ve daha önce ortalama bir gelir elde eden kişi içindir (Sanayi çalışanı ortalama kazancı seviyesinde).

(Kolon 1) İşsizlik Sigortası ödeneğine hak kazanmak için işsiz kişi daha önce sigortalı bir işte belli bir süre çalışmış olmalıdır (örn;sigorta fonuna dahil olmalıdır). Danimarka, Finlandiya ve İsveç'te (bu plan çalışanların çoğunu kapsasa bile) sigorta fonuna katılmak isteğe bağlıdır.

Bazı ülkelerde ödenekler işsiz kalınması üzerine hemen verilmez ancak kısa bir "bekleme süresi"nden sonra verilir (Kolon 2).

Ödenek seviyesi (Kolon 3), genellikle önceki gelire göre belirlenir, ancak çalışma kaydı, yaş, aile durumu ve maksimum ve minimum sınır gibi diğer faktörlerden de etkilenir. Kolon 4 ve 5'te (dolar karşılığı) maksimum ve minimum ödenekler belirtilmiştir.

Belçika'da bekar biri için ödeme oranları zaman içinde % 60'dan % 43'e düşer. Evli ve çocuklular için, ihtiyaç olduğu kanıtlandığında ödeme oranı %60 olarak uzatılır. Çek Cum., Fransa, Slovak Cum. ve İspanya'da tüm aile şartlarında ödeme oranı zamanla azalır. Fransa'da işsizlik sigortası ödeneğinin azaltılması, katkı süresine ve yaşa bağlı olarak değişir. İzlanda'da ödeme oranları, sigortalı işte çalışılan saate göre değişiklik gösterir. Tam ödenek alabilmek için, başvuru sahibinin yıl içinde (12 ay) en az 1.700 saat çalışmış olması gerekmektedir. 425 saatlik bir çalışma için işsizler tam ödeneğin % 25'ini alır. Japonya'da ödeme oranları yaşa ve önceki kazanç seviyesine bağlıdır. Lüksemburg'ta (%85) ve İsviçre'de (%80), bağımlı çocukları olanların ödeme oranları yükselir.

Maksimum ödeme süreleri (Kolon 6) çalışma kaydına bağlı olabilir (Belçika, Fransa, Yunanistan, Macaristan, Japonya, Hollanda, Polonya, İspanya ve İsviçre), yaşa bağlı

olabilir (Avusturya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Hollanda, Portekiz, İsveç ve İsviçre) yada sabit olabilir. Slovak Cumhuriyeti'nde 15 yıldan fazla çalışmış olanlar için ödeme süresi 9 aya kadar uzatılabilir.

İŞSİZLİK SİGORTASI ÖDEMELERİ VE ÖDENEK SÜRESİ

Tablo 37

	İstihdam/Katılım Şartları Kolon 1	Bekleme Süresi Kolon 2	Ödeme ⁽¹⁾ (%) Kolon 3	Minimum Ödenen ⁽²⁾ (Yıllık)ABD \$ Kolon 4	Maksimum Ödenen (Yıllık) ABD \$ Kolon 5	Süre (Ay) Kolon 6
Avustralya	--	--	--	--	--	--
Avusturya	Son 2 yılın 1 yılı	--	56	1571	12643	10
Belçika	Yaşa bağlı olarak son 18 ayda 312 gün veya son 3 yılda 624 gün	--	60 (bir yıl sonra 43)	7415	10108	Sınırsız
Kanada	Son yılda 420 saatlik çalışma	2 hafta	55	--	18343	11
Çek Cum.	3 yılda 12 ay	7 gün	50	--	7570	6
Danimarka	3 yılda 52 hafta	--	90	--	16830	60
Finlandiya	2 yılda 43 hafta	7 gün	90	5119	--	25
Fransa	8 ayda 4 ay	8 gün	75	8214	60184	60
Almanya	3 yılda 12 ay	--	60	--	30890	12
Yunanistan	14 ayda 125 gün	6 gün	40	--	9970	12
Macaristan	4 yılda 12 ay	--	65	1645	3291	12
İzlanda	Son yılda 10 hafta	--	Sabit	2177	8709	60
İrlanda	1 yılda 39 hafta	3 gün	Sabit	5271	--	15
İtalya	2 yılda 52 hafta	7 gün	80	--	12837	6
Japonya	1 yılda 6 ay	7 gün	80	--	20209	10
Kore	Son 18 aya 12 ay	14 gün	Sabit	4848	16798	7
Lüksemburg	1 yılda 26 hafta	--	80	--	34658	12
Hollanda	39 haftada 26 hafta	--	70	9922	28503	60
Y. Zelanda	--	--	--	--	--	--
Norveç	--	3 gün	62,4	--	18515	36
Portekiz	2 yılda 540 gün	--	65	5714	11141	30
Polonya	18 ayda 365 gün	1 gün	Sabit	2570	--	18
Slovak Cum.	3 yılda 24 ay	--	60 (3 ay sonra 50)	--	8369	9
İspanya	6 yılda 12 ay	--	70 (6 ay sonra 60)	5576	12638	24
İsveç	Son yılda 6 ay	5 gün	80	6383	15426	15
İsviçre	2 yılda 6 ay	5 gün	70	--	35861	7
İngiltere	2 yıl	3 gün	Sabit	--	4084	6
ABD	6 ay	--	50	4524	15600	6

(1) : Ödeme oranları önceki brüt kazancın yüzdesi olarak verilmiştir. Çek Cum. ve Almanya'da önceki net gelirin yüzdesidir.

(2) : Dolar hesabında 1999 yılı satınalma gücü paritesi kullanılmıştır. (Çek Cum. için 1998 yılı baz alınmıştır.)

İŞSİZLİK YARDIMI ORANLARI VE YARDIM SÜRESİ

Tablo 39

	Çalışma/ Şartlar (Kolon 1)	Malvarlığı Araştırması ⁽¹⁾ (Kolon 2)	Bekleme Süresi (Kolon 3)	Yardım Süresi (Ay) (Kolon4)	Ödeme Oranı (Kolon 5)	Minimum Ödeme ⁽²⁾ (Yıllık \$) (Kolon 6)	Maksimum Ödeme ⁽²⁾ (Yıllık \$) (Kolon7)
Avustralya	--	Fam/inc/as	7 gün	Limitsiz	Sabit	--	6559
Avusturya	İşsizlik sig. ödeneği sona ermiş	Fam/inc	--	Limitsiz	İşsizlik sig.%92	1446	11632
Belçika	--	--	--	--	--	--	--
Kanada	--	--	--	--	--	--	--
Çek Cum.	--	--	--	--	--	--	--
Danimarka	--	--	--	--	--	--	--
Finlandiya	--	Fam/inc	5 gün	Limitsiz	Sabit	5119	--
Fransa	İşsizlik sig. ödeneği sona ermiş ve son 10 yılın 5 yılında çalışmış	Fam/inc	--	Limitsiz	Sabit	--	4479
Almanya	İşsizlik sigortası ödeneği sona ermiş	Fam/inc	--	Limitsiz	Önceki net gelir %52	--	27286
Yunanistan	İşsizlik sig. ödeneği sona ermiş yada 2,4 ay çalışma kaydı	Fam/inc	--	--	İşsizlik Sig. %17	--	1695
Macaristan	İşsizlik sigortası ödeneği sona ermiş	İnd/inc	--	24	Yaşlılık aylığının %80	119	1170
İrlanda	--	Fam/inc/as	3 gün	Limitsiz	Sabit	5163	--
Hollanda	İşsizlik sigortası ödeneği sona ermiş	İnd/work	--	24	Sabit	9922	--
Y. Zelanda	--	Fam/inc	7 günden 70 güne	Limitsiz	Sabit	5698	--
Portekiz	İşsizlik sigortası ödeneği sona ermiş yada son yılıda 180 gün çalışma kaydı olan	İnd/inc	--	24	Sabit	4571	--
İspanya	İşsizlik sigortası ödeneği sona ermiş veya 3 yada 6 ay çalışma kaydı	Fam/inc	--	18	Sabit	5576	--
İsveç	6 aylık iş kaydı yada duruma göre şartsız	İnd/work	5 gün	15	Sabit	6383	--
İngiltere	--	Fam/inc/as	--	Limitsiz	Sabit	4084	--

Fam : gelir araştırması tüm aileyi kapsar; inc: araştırma yalnızca gelir içindir. as : belli seviyede malvarlığı işsizlik yardımı almak için engel teşkil etmez.

work : günlük belli sürelerde çalışma, yardım almaya engel teşkil etmez.

İşsizlik Yardımı

İşsizlik yardımı (İY), işsizlik sigortası sona erdikten sonra, onun yerine yapılan ödemelere denir. Avustralya ve Y.Zelanda'da İşsizlik Sigortası olmadığından, işsizlere herhangi bir koşula bakılmaksızın işsizlik yardımı yapılır. Diğer ülkelerde, işsizlik sigortası kapsamına girmeyenlerin, herhangi bir çalışma kaydı olmasa bile işsizlik yardımı alma imkanı vardır (İrlanda, İngiltere), yada önceki çalışmasında asgari süreyi doldurmuş olması gerekebilir (Yunanistan, Portekiz, İspanya, İsveç). Portekiz'de ilk defa işe gireceklerden çalışma kaydı beklenmez. Bazı ülkelerde, eğitimlerini tamamlayarak iş piyasasına yeni girenler işsizlik yardımı almaya hak kazanırlar.

Tablo 39'da işsizlik yardımı ödeme oranları ve yardım süreleri gösterilmiştir. Bu bilgiler 18 yıl çalışma kaydı olan 40 yaşında, bekar ve çocuksuz, çalışan ve daha önce ortalama bir geliri olan kişiye göre verilmiştir. İşsizlik Yardımı -İS- gibi gelir araştırmasına dayanır. Kolon 2, gelir araştırmasında kişisel yada diğer aile bireylerinin gelirinin de hesaba katılıp katılmadığı, mal varlığının bu kontrole dahil edilip edilmediği gibi unsurları içermektedir. Bazı ülkelerde yardım seviyeleri, sosyal idare merkezlerinin tazminat belirlemedeki sağduyu gücüne bağlı olarak farklılıklar gösterebilir.

Bazı işsizlik yardım projeleri ilk defa alacaklar için bir bekleme süresi içerir. (Kolon 3) Yeni Zelanda'da ilk ödemeler, önceki brüt gelir ve ailesel şartlara bağlı olarak 1 hafta ile 10 hafta arasında değişen bekleme süresi öngörür. Toplam ödeme süresi (Kolon 4) bir çok durumda sınırsız iken, Macaristan, Hollanda, Portekiz, İspanya ve İsveç'te sürelidir.

Brüt tazminatların belirlenmesi ülkeler arasında büyük farklılıklar gösterir. Ödeme (Kolon 5) bazı durumlarda sabit oranlı, bazı durumlarda önceki kazancının oranına göre (Avusturya ve Yunanistan), bazen önceki net gelirine göre (Almanya), bazen de yaşlılık maaşına göre (Macaristan) belirlenir. Bazı ülkelerde farklı durumlar için farklı oranlar mevcuttur; örneğin Almanya'da bağımlı aile bireylerinin bulunması durumunda oranlar % 57'ye yükselir ve Avusturya'da ödeme oranları düşük gelirli gruplar için -İS- ödeneğinin %95'idir. 6. ve 7. kolonlarda en düşük ve en yüksek yardım tutarları gösterilmiştir.

Aile Yardımı

Bağımlı çocukların bulunması aile bireyine ek bir yardım sağlayabilir. Bu tür tazminatların en önemlisi aile yardımlarıdır. İşsizler bağımlı çocuk bulunması halinde çoğunlukla ek bir işsizlik tazminatı alabilirler. Tablo 40, bir çocuk için verilen yıllık aile yardımı tutarını ve diğer çocukların ve eşin bu ödemelere katkısını ve eğer veriliyorsa bu aile yardımının ne zaman başladığını göstermektedir. Tablolaştırılan tutarlar, bakmakla yükümlü olduğu 13 yaşından küçük bir çocuğu olan ve çalışmayan (geliri olmayan) eşi olan bir kişi baz alınarak hazırlanmıştır. İtalya ve Amerika hariç (burada aile yardımı eş için de yapılır) Tablo 40'ın 1. kolonu ilk çocuk için yapılan ödemelerdir. Kolon 4, yükümlülük altındaki (eş veya çocuk) kimselerin aldığı ek yardımı tanımlamaktadır. İşsizlik sigortası ve/veya işsizlik yardımlarına ek olarak yapılan bu ödemeler 28 OECD ülkesinin onüçünde çocuklar içindir ve bunların beşinde (Avusturya, Yunanistan, Y.Zelanda, Portekiz ve İsveç) aynı zamanda çalışmayan eş için de özel oranlar yada ek ödemeler vardır. Bunun etkisi olarak da yardımlar ailenin tamamı için hesaplanır.

Birçok ülkede aile yardımları her çocuk için sabit bir miktar olarak ödenir (genel çocuk yardımı) ve bunlar için araştırma yapılmaz. Başka bir deyişle çalışanlar ve işsizler, gelir

seviyelerine bakılmaksızın aynı miktarı alırlar. Aile yardımı; Avustralya, Kanada, Çek Cum., Yunanistan, İzlanda, İtalya, Japonya, Y.Zelanda, Polonya, Slovak Cum., İspanya ve ABD’de gelire göre belirlenir.

BAKIMA MUHTAÇ AİLE BİREYLERİNE YÖNELİK YARDIMLAR

Tablo 40

	İlk Çocuk İçin (Yıllık)\$	Ek Çocuk Farkı/ Değerlendirme	Malvarlığı Araştırması	Ek İşsizlik Ödeneği
Avustralya	1835	Tutarlar çocuğun yaşına göre değişir. Ek çocuk başına eşit tutar ve 3. çocuktan sonra 15 gün için 7,8 AUD ek yardım yapılır.	V	-
Avusturya	1479	Tutar 10 yaşın üstündeki çocuklar içindir ve 10 yaşın altındaki her çocuk için 17100 ATS ödenir.	-	İşsizlik sigortası ve işsizlik yardımı : her bakıma muhtaç birey için işsizlik ödeneği içinde 660 ATS/ay ödeme yapılır.
Belçika	1368	2. ve 3. çocuk için tutarlar yükselir.	-	Çocuk yardımı ödemeleri işsizliğin 7. ayından itibaren yükselir.
Kanada	943	Fonlanabilir vergi kredisi : çocuk başına 1004 CAD . 7 yaşından küçük her çocuk için ek olarak 219 CAD	V	-
Çek Cum.	579	Yaşa bağlı olarak artan ek çocuk başına aynı tutarlar.	V	-
Danimarka	1196	Her çocuk için yaşına bağlı olarak değişen tutarlar.	-	-
Finlandiya	1015	Miktar her ek çocuk için yükselir.	-	İşsizlik sigortası ve işsizlik yardımı: Çocuklar için ek ödeme yapılır.(İşsizlik Sig.’nda ilk çocuk için 6240 FIM)
Fransa	-	İlk çocuk için ödenek yoktur. 2. çocuk için 8208 FRF 3. çocuk ve fazlası için ek ödeme yapılır.	-	-
Almanya	1514	Vergi iadesi veya sosyal güvenlik yardımı, vergi yükümlülüğü yoksa 1. ve 2. çocuklar için 3000’er DEM 3. için 3600 DEM sonraki çocuklar için 4200 DEM ödenir.	-	Çocuk olduğu durumlarda işsizlik sigortası ödeneği %7, işsizlik yardımı %4 oranında artar.
Yunanistan	100	Her çocuk için ödenek artar. 18 yaşından küçükler için çocuk başına 12000 GRD ödenir.	V	İşsizlik sigortası ödeme oranı bağımlı eş olması durumunda %10 artar.
Macaristan	453	Her ek çocuk için tutar artar.	-	-
İzlanda	1229	7 yaşından küçük her çocuk için 30930 ISK ek ve her çocuk için 124980 ISK ödenir.	V	İşsizlik sigortası : çocuk başına günlük 114,48 ISK
İrlanda	570	İlk iki çocuk için eşit miktarlar. 3. çocuktan sonra 552 IEP.	V	İşsizlik sigortası ve işsizlik yardımında her bakıma muhtaç çocuk için ek yardım. (Çocuk başına 686,4 IEP/yıl ,eş için işsizlik sigortasına 2246,6 IEP/yıl ek yapılır.)
İtalya	1898	Eklenen her bağımlı için miktar yükselir. (Miktarlar aile tipine bağlıdır.)	V	-
Japonya	380	İlk iki çocuk için çocuk başına eşit tutar. 3. ve sonraki çocuklar için miktar 2’ye katlanır. Yardımlar 3 yaşın altındaki çocukları kapsar.	V	-
Kore	-	-	-	-

Lüksemburg	1588	Tutar her ek çocuk için artar. 4. çocuktan sonra 136212 LUF yardım başlar. 6-11 yaş arası çocuk başına 6576 LUF, 12 yaşın üstündeki her çocuk için 19752 LUF ödenir.	-	-
Hollanda	647	Çocuk sayısına ve yaşa göre miktarlar yükselir.	-	-
Y. Zelanda	1539	Tutar 0-15 yaş arası ilk çocuk içindir. 16-18 yaş arasındaki ilk çocuk için 2880 NZD diğer çocuklar için yaşlarına göre değişen 1536 NZD ile 2880 NZD arasında yardım yapılır.		İşsizlik yardımı ödeme oranları aileye bağlı olarak değişir.
Norveç	1170	2. çocuk için aynı miktar. 3. çocuk için 13090 NOK 4. ve sonraki çocuklar için toplam 13090 NOK yardım yapılır.	-	İşsizlik sigortası : her bir çocuk için günlük 17 NOK ek ödenir.
Portekiz	412	Çocuk başına aynı tutar. Yardımlar aile gelirine göre değişir.	-	Bakıma muhtaç aile bireyi olduğunda işsizlik yardım miktarı artar.
Polonya	231	Tutar 1. ve 2. çocuklar içindir. Her ek çocuk için tutarlar yükselir.	V	-
Slovak Cum.	551	6 yaşın altındaki çocuklar için bu tutar. 6-15 yaş arasındaki çocuk için 9480 SKK 15 yaş ve üstü çocuklar için 10800 SKK ödenir.	V	-
İspanya	276	Ek çocuk başına aynı miktar. Aynı zamanda genel vergi istisnası vardır.	V	İşsizlik sigortası oranı çocuk olması durumunda %25 artar.
İsveç	921	3. çocuk için 2400 SEK, 4. çocuk için 7200 SEK, 5. ve sonraki çocuklar için 9000 SEK ek ödeme yapılır.	-	-
İsviçre	1305	Ek çocuk başına aynı tutar.	-	İşsizlik sigortası ödeneği bakıma muhtaç birey olduğunda %10 artar.
İngiltere	1305	Sonraki çocuklar için 499 GBP ödenir.	-	-
ABD	-	-	-	-

V : Yardımlar malvarlığı araştırmasına bağlıdır.

KONUT YARDIMI

Tablo 41

	Normal Konut Yardımı	Sosyal Yardımlar İçinde Konut Yard.Uyg.
Avustralya	Alt sınır ile üst sınır arasında kiranın % 75'i (Aile durumuna göre)	--
Avusturya	Bölgelere göre değişen uygulamalar	--
Belçika	Genel bir ödeme yoktur. Düşük gelirlili ailelere düşük kirali ev ve ev satınalma desteklenir.	--
Kanada	--	Sosyal yardımlara, konut yardımı da dahil edilir.
Çek Cum.	Ailenin durumuna göre kira iht. bir böl.	--
Danimarka	Gelirinin % 16-17'si arasında kiranın % 75'i	Alt sınırın üstündeki kiralarda, normal konut yardımı çıktıktan sonra sosyal yardım oranlarına ekleme yapılır.
Finlandiya	Azaltılabilir miktarın üstünde, kiranın %80'i. (Ailenin tipi, geliri ve bölgeye göre hesaplanır.	Konut yardımından artan miktarın % 93'ü sosyal yardım ödeme oranlarına eklenir.
Fransa	Oranlar, aile tipi, gelir ve kiraya bağlı olarak belirlenir.	--
Almanya	Oranlar, aile tipi, gelir ve kiraya bağlı olarak belirlenir.	Konut yardımından karşılanmayan kısım sosyal yardımlara eklenir.
Yunanistan	Genel bir ödeme yoktur. Vergi muafiyeti, kiranın % 30'u, (en fazla 300.000 GRD, 155 \$ ve toplam muafiyetin % 15'i).	--
Macaristan	Gelire, aile büyüklüğüne ve kiraya göre verilir. Miktar yerel otoritelerce belirlenir. (En az 10 \$/ay)	--
İzlanda	Miktar gelire, aileye ve kiraya göre değişir. (En çok kiranın % 50'si-246 \$/ay)	--
İrlanda	--	Kiranın haftalık 6 IEP (8\$)'den fazlası sosyal yardım ödemelerine eklenir.
İtalya	Kira için vergi kredisi	--
Japonya	--	Sosyal yardımların bir parçası olarak kiralar belli miktarda karşılanır (80\$/ay)
Kore	--	--
Lüksemburg	--	Sosyal yardım oranlarının % 10'undan fazlaya gelen kiralar duruma bağlı olarak
Hollanda	Miktar, aile, gelir ve kiraya bağlıdır.	--
Y.Zelanda	İşsizlik ödeneğinin % 25'inden fazlasının %70'i. Bölgesel uygulamalar vardır.	--
Norveç	Miktar; gelir, aile tipi ve kiraya bağlı olarak değişir. (ortalama 137 \$/ay)	--
Polonya	Belirtilmiş standart maliyetin üstünde kalan kısım (ortalama 65 \$/ay)	--
Portekiz	--	Acil ihtiyacı olanlara sosyal yardım olarak tamamı verilebilir. (brüt gelirin % 30'unu kaybedenler veya aylık 183 \$'dan az kazananlar)
Slovak Cum.	--	Konut maliyetleri sosyal yardım standart ödemelerine dahil olduğu düşünülmektedir.
İspanya	--	--
İsveç	Miktar; gelire, yaşa ve aile türüne ve kiraya bağlıdır.	Konut yardımından arta kalan kira sosyal yardım ödeme oranlarına eklenir.
İsviçre	Genel bir planı yoktur. Bazı bölgeler ödenek sağlamaktadır.	En yüksek orana kadar kira masrafları sosyal yardım ödeme oranlarına eklenir.
İngiltere	Kiranın; net kaynaklarla sosyal yardım oranları arasındaki farktan çıkarılması ile bulunan rakamdan farkının %65'i	Sosyal yardım alanların aile mal varlığı 4584 \$'ın altındaysa kiranın tamamı. 4584 \$ ile 24.449 \$ arasında yardım azalır.
ABD	Federal bir plan yoktur. Bazı eyaletlerde vardır.	Kira, (net gelirin %50'sinden fazla ise maksimum 275\$/ay gıda yardımlarına dahil edilerek ödenir.

Konut yardımı

Konutla ilgili yardımlar çalışma dışı gelirlere önemli bir ek getirir. (Çalışma kazançları içinde de aynı öneme sahiptir.) Tablo 41 konutla ilgili nakit ödemelerin OECD ülkelerindeki dağılımına kısa bir özetle bakmaktadır.

Tablo 41 incelendiğinde bir çok ülkede, ya genel bir ortalama konut yardımı yapıldığı; ya sosyal yardımlar içinde konut yardımı adı altında bir ödeme bulunduğu ya da her ikisinin de bulunduğu görülecektir. Yunanistan ve İtalya konutla ilgili vergi indirimi getirmişlerdir.

Konut yardımının söz konusu olması ve tutarının hesaplanması için kira tutarlarının o ülkedeki Üretim Sanayi Çalışanının, hanehalkı gerçek kazancı göz önüne alınmadan, ortalama gelirinin % 20'sini bulduğu varsayılmıştır. Başka bir deyişle, konut yardımı karşılama oranı, hanehalkı gelir seviyesine göre belirlenmez. OECD ülkeleri arasında, konut harcamaları oranı ortalama Üretim Sanayi Çalışan Gelirinin %20'si olarak kabul edilir. Bazı ülkelerde, konut harcamaları bu seviyenin üstüne de çıkabilir.

Çocuk Bakım Yardımı

Avusturya, Danimarka, Y.Zelanda ve İngiltere gibi ülkeler, çocuk bakım ücretlerini karşılamak üzere günlük çocuk bakım giderlerini yada kreş ücretlerinin bir kısmını yada tamamını yardım olarak vermektedir. Diğer ülkelerde ise (Finlandiya, Japonya, Hollanda ve İsveç) günlük ücret aile gelirinin bir fonksiyonu olduğundan, kreş ücretleri karşılanır. Son olarak çocuk bakım ücretleri Kanada ve Almanya'da vergi indirimi, Belçika ve Fransa'da vergi iadesi ile kısmen tanzim edilir. Tablo 42'nin ilk kolonunda çocuk bakım yardımlarının bir özeti bulunmaktadır. Çocuk bakım yardımları zorunlu eğitim çağına gelmemiş olan çocuklar için yapılır. Genel bir yardım planı olmayan ülkelerde çok çeşitli bölgesel ve özel durum ödenekleri yapılabilir. Ancak bunlar bu araştırmanın dışında tutulmuştur. ABD'de anne ve babalara sertifika ve eğitim veren ve çocuk bakım hizmetlerini sağlayan Çocuk Bakım ve Gelişim Fonu adında federal bir kuruluş bulunmaktadır.

Çocuk bakımı giderlerini karşılayan ödemelerin bulunmadığı bazı ülkelerde, çocuklarına evde bakan anne-babaya nakit yardım yapılmaktadır. Bu ödemeler anne-babadan birinin işte çalışmadığını yada part-time çalıştığını (genellikle yardım miktarı azalır) ispat etmesi durumunda mümkündür.

Bazı durumlarda örneğin; Fransa'da bu yardımdan faydalanmak, yeni işten ayrılmış olma koşuluna bağlıdır. Tablo 42'nin son kolonu bu yardımları özetlemektedir. Bu yardım, evde kalan ebeveynin gelir kaybını karşılamak için yapılan tipik bir aylık sabit ödemedir. Bazı ülkelerde oranlar aile gelirinin yükselmesine bağlı olarak düşürülür.

Avusturya'da olduğu gibi çocuk bakım yardımı ve "çocuğun evde bakılması" için ödenen yardım birlikte olsa da, diğer ülkelerin bu iki farklı durumdan yalnızca birini seçtikleri Tablo 42'de gösterilmektedir. 3. grup ülkelerde ise çocuk bakım yardımı uygulanmamaktadır.

ÇOCUK BAKIM YARDIM PLANLARI

Tablo 42

	Çocuk Bakım Masraflarını Karşılama İçin	Çocuğa Bakılması İçin Yardımlar
Avustralya	Çocuk bakım yardımları; çocuk başına en fazla 90\$/hafta, vergi indimi; 2 çocuk için en fazla 49\$/hafta	En az bir çocuk için, işsizlik ödeneği oranı kadar (15 günde 46 Dolar'a kadar kazançlar da bu yardımı alır)
Avusturya	--	--
Belçika	Vergi istisnası; %80 belirlenmiş merkezlerde (en fazla 12\$/gün) yapılan harcamalar 3 yaştan küçük çocuklar için (3 yaştan önce okul ücretsiz)	--
Kanada	Federal vergi istisnası:çocuk bakım harcamaları çocuk başına 5979\$'a kadar (en fazla, en az kazanan eşit gelirin 2/3'ü). Ontario'da: sosyal yardım alan ailelere çocuk başına 383\$/ay	--
Çek Cum.	--	4 yaşına kadar: sosyal yardım oranı 1,10 ile çarpılır.
Danimarka	Eğer kazançlar belirlenen rakamın (%80 ortalama sanayi işçisinin maaşı) altındaysa, gerçek harcamalar.	
Finlandiya	Çocuk bakım masraflarına yardım mevcut gelire bağlıdır.	--
Fransa	Çocuğun 6 yaşına gelinceye kadar bakımını sağlayacak başka birinin çalışmasından doğan sosyal güvenlik katkı payını kısmen öder. Vergi indirimi ve vergi kredisi sağlar.	En az biri 3 yaşından küçük, en az 2 çocuk için (2 yıl boyunca işini bırakacaksa, oran, 462 \$/ay-full-time için)
Almanya	Genel ödeme yoktur. Vergi istisnaları vardır.	Çocuk 2 yaşına gelene kadar: 303\$/ay - aile gelirine bağlı-
Yunanistan	--	--
Macaristan	--	Annenin çocuğa evde bakmasını sağlayacak bir yardım vardır. (daha fazla bilgi verilmemiştir)
İzlanda	--	--
İrlanda	--	--
İtalya	Servete bağlı bir yardım –bölgesel olarak- yapılır.	1999 yılı 2.yarisından beri, çocuk 1 yaşına kadar 125 \$/ay
Japonya	Gelire bağlı aile yardımı vardır.	--
Kore	--	--
Lüksemburg	--	Gelire bağlı olarak max:406\$ Part time çalışanlar için: % 50'si
Hollanda	Yerel hükümet çocuk bakım merkezlerini karşılar.	--
Y.Zelanda	4 yaşına kadar, haftada 30 saat çalışanlar için, gelir kontrollü yardım en fazla: haftada çocuk başına 48 \$	--
Norveç	Çocuk bakım masrafları vergi dahilinde olan gelirden düşülür. (1 çocuk için en fazla 2633\$, 2 yada daha fazla çocuk için 3160\$)	--
Polonya	--	6 yaşın altında en az 1 çocuk için; en fazla 144 \$/ay, kimsesizler için 229\$/ay. Aile gelirine bakılarak. Maximum süre 3 yıl.
Portekiz	--	--
Slovak Cum.	--	3 yaşına kadar en az 1 çocuk için; en fazla 197\$/ay. Aile gelirine bağlı.
İspanya	--	--
İsveç	Ağırlıklı olarak eyalet ve yerel hükümetler tarafından karşılanır. Aileler bir bölümünü karşılar. (ort:%17)	--
İsviçre	--	--
İngiltere	1 çocuk için 107\$/hafta, 2 yada daha fazla çocuk için 229\$/hafta	--
ABD	Federal çocuk bakım ve gelişimi kuruluşu günlük bakım merkezi masrafını karşılar.	--

Koşullu İstihdam Yardımı

Bazı yardımlar da full-time yada part-time çalışanlara ödenmektedir. Bu koşullu istihdam yardımı, kişinin kazancını, çalışmadığı durumlardaki gelirine göre artırarak, kişileri çalışmaya teşvik etmek için uygulanır.

Birkaç OECD ülkesi, bazı şartlarda ve değişen ödeme oranlarında istihdam yardımı yaparlar. Tablo 43'te yer alan veriler 2 şekildedir:

-Kazanç gelirlerine uygulanan vergi iadesi yada;

-İşe tekrar dönen çalışanın, daha önce almış olduğu tazminatları dengelemesi için yapılan nakit ödeme.

Finlandiya, Japonya, İspanya gibi ülkeler kazanç gelirlerinin bir kısmını vergiden muaf tutan bir vergi muafiyeti getirmişlerdir ve bu muafiyetler çoğunlukla düşük kazanç seviyelerinde daha yüksek oranlıdır.

Kanada'da eskiden kullanılan Çocuk Vergi Yardımı Çalışma Ek Kazancı, koşullu istihdam yardımı özelliğini kaybederek, genişletilmiş ve tüm düşük gelirli ailelere ödenen Ek Ulusal Çocuk Yardımı ile değiştirilmiştir. Öyle ki tüm Kanada illerinde çalışan-çalışmayan, sosyal yardım alan herkese özel çalışma yardımı yapılır.

İrlanda'da part-time çalışma planı uzun dönem işsizlerine sağlanmıştır (15 ay veya daha fazla). Bu, işsizlik yardımından daha yüksek olan, sabit oranlı bir ödemeyi içerir. (Bekarlar için haftalık 46,5 IEP, evliler ve tek kişi çalışan için haftalık 76,5 IEP) 23 yaş ve üstünde ve 1 yıl yada daha fazla süredir işsiz olanlara İşe Dönüş Ödeneği ödenir.

İlk yıl için sosyal refah ödemesinin %75'ini, 2. yıl için %50'sini ve 3. yıl için %25'ini alırlar. Aile Gelir Desteği'ne hak kazanabilmek için başvuru sahibi yada sahiplerinin (çiftler çalışma saatlerini birbirine ekleyebilirler) haftada en az 19 saat çalışıyor olması gerekir. Aile Gelir desteği, ailenin büyüklüğüne göre değişen sabit gelir limiti ile net gelir arasındaki farka eşittir. En geç 4 hafta içinde işe başlayacaklar için çocuk bakım yardımını 13 haftaya uzatan Sürekli Bakıma Muhtaç Çocuk Ödemesi uygulaması da vardır.

KOŞULLU İSTİHDAM VERGİ KREDİSİ VE YARDIMI⁽¹⁾

Tablo 43

Ülkeler	Avustralya	Kanada	Y. Zelanda	İngiltere ⁽²⁾	ABD ⁽³⁾
Yardım İsmi	İşe Başlangıç Ödemesi	Ontario Başlangıç Yardımı	Aile Vergi Kredisi	Çalışan Aileler Vergi Kredisi	Kazanç Geliri Vergi Kredisi
Sorumlu Birim	Sosyal Güvenlik	Ontario Sosyal Yardım İdaresi	Vergi İdaresi	Vergi İdaresi	Vergi İdaresi
Kimler Alır?	İşsiz çocuklu dullar yada uzun süreli gelir desteği alanlar (12 ay yada daha fazla)	Sosyal yardım alanlar	Düşük maaşlı (Çalışan) aileler	Çalışan düşük gelirli anne-babalar	Çocuklu aileler ve düşük maaş alanlar
En Yüksek Yardım	100.- AUD 77.-\$	253.-CAD 216.-\$	Yıllık minimum net bir gelir sağlar. (15080.-NZD - 10288.-\$) (Aile ve konut yardımı dahil değildir.)	90.- GBP 147.-\$/hafta	2312.-\$ 3816.-\$ 347.-\$ yıllık
Minimum Çalışma Saati	Full-time	Limitsiz	Evliler için haftalık 30 saat Çocuklu dullar için haftalık 20 saat	16 Saat. 30 yada daha fazla saat için ek yardım yapılır.	Limitsiz
Aile Tipi	Kişiseldir. 18 yaşın altındakiler 50.-AUD (39.-\$) alırlar.	Sosyal yardım alan ailelerin yetişkinleri faydalanır.	Çocuklu aileler	Çocuklu aileler	Çocuklu aileler ve aile bireyleri

(1) : S hesabı yapılırken 1999 yılı satınalma gücü paritesi kullanılmıştır.

(2) : Oranlar, yaşa ve çocuk sayısına bağlıdır.

(3) : 1. rakam tek çocuklu aileler için, 2. rakam 2 veya daha fazla çocuk sahibi olan aileler için, 3. rakam çocuğu olmayan aileler içindir.

Çocuklu Dul Yardımı

Çocuklu dullara uygulanan yardımlar ülkeler arasında farklılıklar gösterir. Bazı ülkeler özel sosyal yardım oranları uygularken (Çek Cum.Almanya), bazıları hem işsizlik sigortası hem de sosyal yardımlarda (Hollanda) özel oranlar uygular. Bazı durumlarda yalnız yaşayan eşlere, diğer durumlardan daha esnek bir gelir araştırması yapılır. Avustralya, Fransa ve İrlanda'da daha esnek bir gelir araştırması ile kısmi yada tamamen iş piyasasının dışında kalmış çocuklu dullara özel bir garanti yada gelir desteği programı uygulanır. Uygulamada çocuklu dullara yapılan bu ödeme şekilleri farklı değildir. Gelir kontrolü yapıldıktan sonra, çocuklu dullar diğer yardımlardan etkilenir ve evli olan ve aynı sayıda çocuğa sahip olanlardan az, bekarlardan daha çok yardım alırlar (Diğer yardımlar hariç).

Diğer ülkelerde gelir seviyesinin düşük olduğu durumlarda "0" a kadar düşen vergi indirimi uygulanmaktadır.

Sosyal Yardım

Birçok OECD ülkesinde, kaynaktan yoksun kimselere devlet kaynaklı finansal yardım yapılır. Tablo 44 bu çalışmada uygulanan 3 farklı tip aileye yapılan en yüksek sosyal yardım ödeme oranlarını göstermektedir. Sosyal yardıma hak kazanmak bir gelir ve mal varlığı araştırmasıyla sınırlanmıştır (Norveç, İsveç).

AYLIK EN YÜKSEK SOSYAL YARDIM MİKTARLARI

Tablo 44

	Bekar ⁽¹⁾ \$	Evli 2 Çocuklu ⁽¹⁾ \$	2 Çocuklu Dul ⁽¹⁾ \$
Avustralya	--	--	--
Avusturya	402	457	289
Belçika	575	767	767
Kanada	444	982	887
Çek Cum.	252	621	541
Danimarka	825	1380	1101
Finlandiya	448	827	321
Fransa	332	231	134
Almanya	276	772	799
Yunanistan	--	--	--
Macaristan	107	107	107
İzlanda	627	1129	584
İrlanda	430	845	303
İtalya ⁽²⁾	345	546	550
Japonya	614	1340	1055
Kore	123	389	327
Lüksemburg	823	1384	973
Hollanda	705	1007	906
Y.Zelanda	--	--	--
Norveç	508	983	0
Polonya	144	409	276
Portekiz	--	--	--
Slovak Cum.	232	603	441
İspanya	310	526	465
İsveç	673	813	375
İsviçre	585	1297	1136
İngiltere	341	956	775
ABD ⁽³⁾	125	982	788

1.Dolar hesabında 1999 yılı satınalma gücü paritesi kullanılmıştır.

2.Sosyal yardımlar, deneme aşamasındadır, ve 30 belediyede vardır.

3.Tutarlara, muhtaç ailelere geçici yardım ve gıda yardımı dahildir.

Bazı ülkelerde yardımlar düşük seviyededir ancak yardıma hak kazanmak daha kolaydır, mal varlığı araştırması çok sınırlı değildir (Hollanda, İngiltere) yada tekrar ücretli işe başladıktan sonra da yardımlar bir süre daha devam eder (Fransa, İtalya). SY ödemeleri oranları içerik olarak farklılıklar gösterdiğinden birbiriyle mukayese edilmesi zordur. Örneğin, Almanya ve Slovak Cumhuriyeti'nde ödeme oranları aile yardımını da kapsar. Bu tür ödemelerde de genel anlamda yapılan incelemeler, yardım sisteminin tam anlamıyla özelliğini tespit edemez.

Tablo 44'te olduğu gibi aynı 3 farklı aile tipinin sosyal yardım altında net gelirini gösteren Tablo 45; SY ödemelerinin destek yardımlarının (aile yardımı, konut yardımı, dul yardımı) ve -eğer varsa- vergi indirimlerinin, bu yardımı alanların net gelirleri üzerindeki etkisini daha iyi göstermektedir.

Sosyal yardımlar genellikle tüm ev halkı için ödenir ve tüm ev halkı da gelir araştırmasına tabi tutulur.

SOSYAL YARDIM ALANLARIN AYLIK MAKSİMUM NET GELİR TUTARLARI

Tablo 45

	Bekar ⁽¹⁾ \$	Evli 2 Çocuklu ⁽¹⁾ \$	2 Çocuklu Dul ⁽¹⁾ \$
Avustralya	--	--	--
Avusturya	402	798	631
Belçika	575	1067	1067
Kanada	444	1309	1215
Çek Cum.	288	756	663
Danimarka	900	1502	1574
Finlandiya	702	1338	1105
Fransa	332	660	568
Almanya	565	1284	1264
Yunanistan	--	--	--
Macaristan	117	210	224
İzlanda	732	1747	1080
İrlanda	767	1277	1019
İtalya ⁽²⁾	345	850	774
Japonya	614	1340	1354
Kore	123	389	327
Lüksemburg	881	1779	1387
Hollanda	962	1429	1329
Y.Zelanda	--	--	--
Norveç	715	1249	1219
Polonya	209	513	379
Portekiz	--	--	--
Slovak Cum.	232	603	441
İspanya	310	547	488
İsveç	673	1178	980
İsviçre	1114	1826	1665
İngiltere	793	1569	1387
ABD ⁽³⁾	125	982	788

1.\$ hesabında 99 yılı satınalma gücü paritesi kullanılmıştır.

2.Sosyal yardımlar, deneme aşamasındadır, ve 30 belediyede vardır.

3.Tutarlara, muhtaç ailelere geçici yardımı ve gıda yardımı dahildir.

3.YARDIMLARDA VERGİ UYGULAMASI

Birçok OECD ülkesinde yardım gelirleri vergiye tabidir ancak çoğunlukla özel muafiyetler uygulanır. Ayrıca, farklı yardımlara farklı vergi oranları uygulanır. Tablo 46 bunun bir özetini sunmaktadır. Tablo'da vergi ve sosyal güvenlik katkıları ödenebilir olduğunda "T" ve "S" kısaltmaları kullanılmıştır. Parantez içindeki "indirilmiş" kelimesi, vergi yada sosyal güvenlik katkısı, yardım alanlar tarafından indirimli olarak ödenebildiği durumlarda kullanılmıştır. Bazı durumlarda yardımlar vergiye tabidir. Ancak 1 yıl boyunca yardım alanlar vergi ödemez. Bunlar "T (n)" ile gösterilmiştir. "N" özel yardım vergiye tabidir demektir. Kanada'da işsizlik yardımı veya Avustralya'daki işsizlik sigortası gibi, özel yardımların olmadığı durumlar "--" ile gösterilmiştir.

Yardım gelirleri, bazı ülkelerde net gelir temel alınarak hesaplanmıştır, bunun için vergiye tabi değildir. (işsizlik sigortası Avusturya, Almanya ve Sosyal Yardımlar Hollanda'da) Bunlar Tablo 46'da yıldızla (*) gösterilmiştir.

YARDIMLARDA VERGİ UYGULAMALARI (1)

Tablo 46

	İşsizlik Sigortası	İşsizlik Yardımı	Aile Yardımı	Dul Yardımı	Konut Yardımı	Sosyal Yardım
Avustralya	--	T(n)S((n))	N	--	N	--
Avusturya	*	*	N	--	--	N
Belçika	T(n)	--	N	--	--	N
Kanada	T	--	--	--	--	N
Çek Cum.	N	--	N	--	--	N
Danimarka	TS (indirimli)	--	N	N	N	TS (indirimli)
Finlandiya	TS (indirimli)	TS (indirimli)	N	N	N	N
Fransa	TS (indirimli)	T (n) S (n)	N	--	N	N
Almanya	*	*	N	--	N	N
Yunanistan	TS (indirimli)	N	N	--	--	--
Macaristan	TS	N	N	N	N	N
İzlanda	TS	--	N	TS	TS	TS
İrlanda	T(n)	N	N	--	N	N
İtalya	T	--	N	--	--	N
Japonya	N	--	N	N	N	N
Kore	N	---	--	--	--	N
Lüksemburg	TS	--	N	--	TS (indirimli)	TS (indirimli)
Hollanda	TS	TS	N	--	N	*
Y.Zelanda	--	TS	N	--	N	--
Norveç	TS	--	N	--	N	N
Polonya	T	--	N	--	N	N
Slovak Cum.	N	--	N	--	--	N
İspanya	TS (indirimli)	T (n)	T (n)	--	--	T (n)
İsveç	TS	TS	N	N	N	N
İsviçre	TS (indirimli)	--	T	--	--	N
İngiltere	T (n) S (n)	TS	N	N	N	N
ABD	T	--	N	--	--	N
Portekiz	N	N	N	--	--	--

1.T: Vergi ödenir. S: Sosyal Güvenlik katkısı ödenir. N: Ne vergiler ne de sosyal güvenlik katkısı alınmaz. T (n); Uzun dönem ödenek alanlar ödemez. T (indirimli): Hak sahiplerine indirimli vergi oranı uygulanır. S (indirimli): Sosyal güvenlik katkısı indirimli uygulanır. (--) : Böyle bir ad altında ödeme bulunmamaktadır. (*) İşsizlik sigortası ve yardımı, vergiden sonraki net gelirin bir oranı olarak uygulanır. (Bunun için vergiye tabi değildir.)

4.PART-TIME VE GEÇİCİ ÇALIŞMA

İşsizlik Sigortası, İşsizlik Yardımı ve Sosyal Yardımlar, bu yardımları alanların çalışmaması durumunda ve diğer gelir kaynaklarından mahrum olduğunda yapılan ödemelerdir. 2. Bölümdeki yardımlar ise gelir araştırması yapılarak verilen veya bu yardımı alanlar çalışmaya başladığında azalabilecek türdendir. Bu yardımları alanlar, işe başlar başlamaz kesilen ve azaltılan yardımlarla, işe başlamadan önceki gelirlerine oranla bir kayba uğrarlar. Bu kayıpları karşılamak üzere part-time yada geçici olarak işe başlayanları da kapsayan bir yardım sistemi geliştirilmiştir. Birçok ülke, insanların çalışmasına teşvik oluşturması için, yardım oranlarını düşürmeden, az para kazananlara, bir miktar kazanç daha sağlar. Birçok OECD ülkesinde işsizlere yapılan yardımlar, part-time çalışanların kazandıklarından daha fazladır ve bu nedenle düşük gelirle part-time işe başlayanı teşvik etmek için yardım, bu kimselerin bir hakkı olarak ortaya çıkar.

Malvarlığı araştırmasının konusu hanehalkı olduğunda, çalışmayan kişinin işe girmesinden etkilenecek olan kimselere de yardım yapılabilir.

GEÇİCİ ÇALIŞMA VE YARDIM GELİRLERİ

Tablo 47

	Plan	Gelir Araştırması	En Yüksek İstisna (1)	Yardımların Azalma Oranı
Avustralya		Kişisel	60 AUD/14 gün	14 AUD'a kadar %50 sonra % 70
	İ.Y.	Hanehalkı	503,86 AUD/14 gün (eşin geliri)	% 70. Servet Araştırması yapılır.
Avusturya	İ.Y.	Hanehalkı	5781 ATS/ay (eşin geliri)	% 100
	İ.S.	Kişisel	3899 ATS/ay	Yardım; gelir, istisnaları geçince kesilir.
		Hanehalkı	14.00 ATS/ay (eşin geliri)	% 100
Belçika	İ.S.	Kişisel	Yerel işsizlik acentasının insiyatifindedir.	Yardım; gelir, istisnaları geçince kesilir.
	SY	Hanehalkı	12.500 BEF/yıl (çocuklu) 10.000 BEF/yıl (diğer durumlar)	% 100
Kanada	İ.S.	Kişisel	Haftalık ödeneklerin % 25'i veya 50 CAD/Hafta	% 100
	S.Y.	Hanehalkı	Ailenin büyüklüğüne göre	% 75
Çek Cum.	--	--	--	--
Danimarka	--	--	--	--
Finlandiya	İ.S.	Kişisel	Tüm yardımlar ve part-tim çalışma geliri, referans kazançların %90'ını geçemez.	% 50
	İ.Y.	Hanehalkı	FIM 5040/ay evli için, FIM 3700/ay bekar için + FIM 630/yıl çocuk başına	
Fransa	İ.S.	Kişisel	Referans kazançların %70'i 18 ay boyunca 136 saat/ay'a kadar çalışma	Kazanç toplamının, referans kazançlara oranına göre, yardım oranları azaltılır.
	İ.Y.	Hanehalkı	3296/ay bekarlar için, 6593/ay evliler için	% 100
	S.Y.	Hanehalkı	12 ay içinde ücretlerin ve sosyal yardım ödemelerinin toplamı	İlk 3 ay için sosyal yardım tam ödenir, daha sonra kalan 9 ay içinde % 50'ye düşürülür.
Almanya	İ.S.	Kişisel	Haftada 15 saate kadar	Gelir, istisna seviyesini geçtiğinde kesilir (ödeme).
	İ.Y.	Hanehalkı	13.067 DM/yıl (eşin net geliri)	Ödemeler %47 azaltılır.
	S.Y.	Hanehalkı	275 DM/ay	% 100
Yunanistan	--	--	--	--
Macaristan	İ.S.	Kişisel	Minimum ücretin % 50'si (11.250 HUF/ay)	Gelir, istisna seviyesini aştığında ödeme kesilir.
	İ.Y.	Kişisel	Maksimum ödeneğin % 50'si (6140 HUF/ay)	
İzlanda	i.S.	Kişisel	Düzenli olarak 2 gün çalışmaya kadar	Çalışma 2 günden fazla olduğunda ödeme kapsamından çıkarılır.
İrlanda	İ.S.	Kişisel	1 gün yada 1 günün bir kısmında çalışma	Çalışılan gün için yardım ödemesi yapılmaz.
	İ.S/İ.Y.	Hanehalkı	60 IEP/hafta	60 IEP ile 105 IEP, hafta arasında % 100. Kazançlar 105 IEP'yi geçince yardımlar askıya alınır.
	İ.Y.	Kişisel	Haftada 3 güne kadar çalışma	İ.Y. ödemeleri eksi ortalama haftalık net kazançların %60'ı. Servet araştırması yapılır.
İtalya (2)	S.Y.	Hanehalkı	Çalışmadan elde edilen gelirin %25'i	% 100
Japonya	S.Y.	Hanehalkı	8340 JPY/ay	% 100. İstisna sınırı aylık brüt kazançlara göre değişir.
Kore	İ.S.	Kişisel	İşsizlik sigortası ödemelerinin % 60'ına kadar yada 80 saat/ay çalışma	Gelir, istisna sınırını geçince ödeme kesilir.

Lüksemburg	İ.S.	Hanehalkı	Minimum sosyal ücretlerin % 250'si (eşin geliri)	% 50
	S.Y.	Hanehalkı	Brüt standartlardaki standart ödeme oranlarının % 20'si	% 100
Hollanda	İ.S./İ.Y.	Kişisel	5 saat çalışmadan az 5 saat çalışmadan çok	% 30 Ödemeler çalışılan saat sayısı oranında azalır.
	S.Y.	Hanehalkı	NLG 9850 bekar için (servet) NLG 19700 evliler için (servet)	% 100
Y.Zelanda	İ.Y.	Kişisel	80 NZD/hafta	% 70
Polonya	İ.S.	Kişisel	32667/ay (asgari ücretin yarısı)	% 100
Portekiz	İ.S.	Kişisel	Bazı şartlarla part-time çalışma	% 100
İngiltere	İ.S.	Hanehalkı	5 GBD/hafta-bekarlar için	% 100 tasarrufları 8000 GBP'nin üstünde olanlar İ.Y. ve S.Y. hakkı kazanamaz.
	İ.Y.		GBD 10/hafta evliler için	
	S.Y.		15 GBP/hafta özel durumlarda	
ABD	FS ⁽³⁾	Hanehaalkı	20 saat/haftaya kadar çalışma 1782 \$/ay a kadar brüt gelir 1371 \$/ay a kadar net gelir.	Gelirler, istisna seviyesini aştığında ödemeler kesilir.

1.Istisnalar; brüt kazançlar,brüt kazançlar artı brüt yardımlar veya net gelire bağlı olarak hesaplanabilir.

2.Sosyal yardımlar, deneme aşamasındadır ve sadece 39 belediye de vardır.

3.F.S: Gıda yardımı

5.GENÇ İŞSİZLER

Eğitimi yeni tamamlamış ve daha önceden bir işte çalışmamış, bu sebeple de işsizlik yardımı almaya hak kazanamayan, genç işsizler, -birçok ülkede şartlı olarak verilen- işsizlik yardımından faydalanmaktadır.

(Tablo 38 ve 39)

Bazı OECD ülkelerinin ise kendilerini bir anda işsizliğin ortasında bulan gençleri desteklemek için özel programları yada işsizlik sigortası, işsizlik yardımı veya sosyal yardımlar içinde özel oranları ve durumları vardır. Tablo 48, 20 yaşında, yalnız yaşayan, işsiz ve aile sorumluluğu bulunmayan ve daha önce hiçbir işte çalışmamış olma durumunda işsizlere verilen yardımı göstermektedir.

Tablonun ilk kolonunda mevcut yardımlardan farklı örnekler sunulmuştur. Belçika, Çek Cum., Yunanistan, Lüksemburg, Polonya ve Slovak Cum. genç işsizlere geçici süre için özel oranlı bir işsizlik yardımı sağlarlar. Danimarka'da da bu grup için özel oranlı bir işsizlik yardımı vardır, ancak süresi diğer işsizlere tanınan süreyle aynıdır. Diğer ülkelerde (Avustralya, Finlandiya, Y.Zelanda ve İngiltere) genç işsizlere düşük oranlarda bir işsizlik yardımı verilmektedir. İrlanda'da bütün genç işsizler, işsizlik ödeneği için gereken özelliklere sahip olmasa bile, hiçbir özel kural talep edilmeden işsizlik yardımı yapılır. Almanya, Macaristan, İzlanda ve Hollanda'da ise işsizlik sigortası veya işsizlik yardımı sağlanamıyorsa bile, konut yardımı yapılır. Avustralya, Çek Cum., Danimarka, Y.Zelanda, Polonya ve İngiltere'de ise özel yardım alan genç işsizlere aynı zamanda konut yardımı da yapılmaktadır.

Kolon 2, en yüksek ödenek tutarlarını göstermektedir. Konut yardımı alındığı durumlarda, bu yardımın süresi ve alınma şartları diğerlerinden farklı olduğu için, tutarları da ayrı hesaplanmıştır. Varsayılan durumlarda, özel ödeneklerin süresi kolon 4'te gösterilmiştir. Kolon 5 ise genç işsizlere ödenen bu ve diğer ödenekleri daha detaylı bir şekilde vermektedir.

Genç işsizlere verilen sosyal yardımlar ise son kolona yansıtılmıştır. Sosyal yardım alma koşulları çoğunlukla ailenin durumuna bağlı olmasına rağmen, birçok ülkede genç işsizlere verilecek sosyal yardımlarda özel kurallar aranmaz. Avustralya, Danimarka, Hollanda ve İngiltere’de sosyal yardım oranları yaşa bağlıdır ve gençlere düşük oranlı yardımlar yapılır. En düşük yaş sınırı nedeniyle bazı ülkelerde (Fransa’da 25, Lüksemburg’da 30) genç işsizler sosyal yardım alamazlar.

GENÇ İŞSİZLERE YAPILAN YARDIM PLANI

Tablo 48

	Plan	Yardım Tutarı (Aylık) \$	Süre	Açıklama	Uzun Dönem: Sosyal Yardım Alabilir mi?
Avustralya	İ.Y. (Gençlik ödeneği) +K.Y.	447 +127	Limitsiz	Evde yaşayan 18 ve 20 yaş arasındakilere 381.33 AUD ödenir.	--
Avusturya	--	--	--	25 yaşın altındakiler için yalnızca 26 hafta çalışma kaydı olanlara İ.S. verilir. Süre 10 aydan 8 aya düşürülür.	V
Belçika	İ.S.	349	8	Yardımlar yaş gruplarına göre değişir.	V
Kanada	--	--	--	--	V
Çek Cum.	İ.S.+K.Y.	252	6	--	V
Danimarka	İ.S. +K.Y.	973 66	60	--	V
Finlandiya	İ.Y. (iş piyasası desteği)+K.Y.	253 254	Limitsiz	17 yaş ve üzerinde aileleriyle yaşayan gençler temel işsizlik sigortası oranının %60’ını alırlar.	V
Almanya	Yalnızca K.Y.	269	--	--	V
Yunanistan	İ.S.	104	5	--	--
Macaristan	Yalnızca K.Y.	10	--	--	V
İzlanda	Yalnızca K.Y.	109	--	--	V
İrlanda	İ.Y.	440	Limitsiz	--	V
İtalya	--	--	--	--	N
Japonya	--	--	--	--	V
Kore	--	--	--	--	V
Lüksemburg	İ.S.	796	12	Asgari ücretlerin %70’i. 18 yaşın altında asgari ücr. % 40’ı, 6 aylık beklemeden sonra	N
Hollanda	Yalnızca K.Y.	257	--	--	V
Y.Zelanda	İ.Y.+K.Y.	428	Limitsiz	Bağımsız gençlik yardımı. 16 ve 17 yaşındaki gençlere 580 NZD/ay ödenir.	--
Norveç	--	--	--	--	V
Polonya	İ.Y.+K.Y.	214	12	İ.S.Temel fiyatının % 60’ıdır. Okuldan ayrılanlara mesleki eğitim verilir.	V
Portekiz	--	--	--	--	--
Slovak Cum.	İ.S.	272	6	--	V
İspanya	--	--	--	--	V
İsveç	İ.Y.	532	10	20 yaşından itibaren verilir	V
İsviçre	--	--	--	--	V
İngiltere	i.Y.+K.Y.	269	limitsiz	Eğitime katılmak zorunludur.	V
ABD	--	--	--	--	--

V: Bu ülkede sosyal yardım vardır ve genç işsizlere ödenebilir.

N: Bu ülkede sosyal yardım vardır ancak genç işsizlere ödenmez

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR

Bu bölümde 2. bölümde konu edilen net gelir bilgilerinin ve özel ülke uygulamalarının karşılaştırmalı bilgileri mevcuttur. 1. kısım net gelirlerin çalışanlar ve çalışmayanlar için nasıl hesaplanabileceğini birkaç örnekle göstermektedir. Çalışanların ve çalışmayanların net gelirinin hesaplanması Net Karşılama Oranı'nın (NKO) da hesaplanmasını mümkün kılar ve bu sayede kazançları yükseldiğinde net gelirdeki değişimin de analiz edilmesi söz konusu olur.

Kısım 2, işsizliğin ilk safhasında Net Karşılama Oranlarını ve yardım gelirlerini göstermektedir. Kısım 3'te de aynı bilgilerin bu kez uzun dönem yardım alanlar açısından incelemesi bulunmaktadır. 4. Kısım'da gençlerin Net Karşılama Oranı incelenmiştir. Kısım 5'te çocuklu dullar için NKO gösterilmiş ve çocuk bakım ücretleri hesaba katılmış, yardımlar çalışma gelirinin bir parçası olarak gösterilmiştir. 6. Kısım'da ise her bir aile tipine göre 60 aydan uzun süren işsizlik sürecinin NKO hesaplanmış ve global bir gösterge ile özetlenmiştir. Son olarak Kısım 7, geçmişten gelen bir yardım serisini güncelleyerek, çalışılırken ve çalışılmadığı durumlarda brüt gelir bilgilerini vermektedir.

Bu araştırmada pek çok örnekte kullanılan 4 aile tipi şöyledir:

- a)Bekar
- b)Evli
- c)Evli, 4 ve 6 yaşlarında iki çocuklu olan ve işsizlik ödeneğine temel teşkil edecek bir çalışma kaydı olmayan, çalışmayan eşi bulunan,
- d)Dul, 4 ve 6 yaşlarında iki çocuklu.

Ayrıca, örnek kişinin diğer özel işsizlik durumları hariç (örneğin; genç işsiz) 40 yaşında ve işsiz kaldığı esnada 22 yıllık iş tecrübesi olduğu varsayılmaktadır. Genellikle (5.bölüm hariç) çocuk bakım giderleri ve çocuk bakım yardımları NKO hesaplamasına dahil edilmemiştir.

Çalışma dışı gelirler iki farklı seviye için hesaplanmıştır:

- a)Ortalama üretim sanayi çalışan kazancının % 100'ü kadar kazanan
 - b)Ortalama üretim sanayi çalışan kazancının % 66,7'si kadar kazanan
- Ailenin konut giderinin (kira bedeli) üretim sanayi çalışanı ortalama kazancının % 20'sine denk olduğu düşünülmüştür.

1.Net Gelirin İncelenmesinde Genel Kavramlar

Örnek: 1

Net Gelirin Düzenlenmesi (içeriği)

Net gelir değişik unsurları içerir. Temel unsur çalışanlar için brüt kazançlar, çalışmayan için işsizlik ödenekleri yada yardımlardır. Gelir vergileri ve sosyal güvenlik katkıları, net gelire ulaşırlarken bu tutardan düşülür. Bazı durumlarda, gelir seviyesine ve aile büyüklüğüne göre sosyal destek ödemeleri yapılabilir ve bu ödemeler de net gelire eklenir.

Tablo 49 –İsveç'te sosyal yardımlar ve işsizlik ödenekleri ile yaşamını devam ettiren iki çocuklu bir aile ve iki çocuklu dulun net gelirinin hesaplanmasına ait örnekler içermektedir.

Burada yardım ve vergi bilgilerinde kullanılan örnek İsveç içindir. Çocuklu dulun yada onun eşinin önceden Üretim Sanayi Çalışanı Ortalama Kazancı seviyelerinde gelir getiren bir işte çalıştığı varsayılmıştır. İki çocuk 6 ve 4 yaşlarındadır. Tablo iki kolona ayrılmıştır. İlk kolon işsizlik sigortası ödeneği alan işsizlerin başlangıçta, net gelirine temel teşkil eden unsurları listelemektedir. 2.Kolon sosyal yardım alan kişinin gelirini ve unsurlarını göstermektedir.

İSVEÇ’TE, İKİ ÇOCUKLU İŞSİZ AİLE BİREYİNİN VERGİ/YARDIM DURUMU (1999)

Tablo 49

	İşsizlik Sig.(60 Hafta) (İsveç Kronu)	Sosyal Yardım (İsveç Kronu)
Vergiye Tabi Yardımlar		
Gelir Araştırmasına Dayalı		
Gelir araştırmasına dayamayan		
İşsizlik Sigortası	150800	
Nakit İş Piyasası Yard.		
Toplam Vergiye Tabi Yardım	150800	0
Gelir Vergisi ve Sosyal Güvenlik Katkı Payı		
Gelir Vergisi İstisnası	14000	
Vergiye Tabi Gelir	126300	
Gelir Vergisi	1130	
Yerel Vergi	38835	
Sosyal Güvenlik Katkı Payı	10500	
Toplam Gelir Vergisi ve Sosyal Güvenlik Katkısı	48205	0
A-Tek Çalışanı Olan 2 Çocuklu Aile		
Vergiye Tabi Olmayan Yardım		
Gelir Araştırmasına Dayalı		
Sosyal Yardım		95444
Konut Yardımı	6304	24764
Aile Yardımı	18000	18000
Toplam Vergiye Tabi Olmayan Yardımlar	24304	138208
Çalışma Dışı Net Gelir	126900	138208
Çalışmadan Kaynaklanan Net Gelir	163283	163283
Net Karşılama Oranı	% 78	% 85
B-kimsesiz 2 Çocuklu Eş		
Vergiye Tabi Olmayan Yardımlar		
Gelir Araştırmasına Dayalı		
Sosyal Yardımlar		44012
Konut Yardımı	18004	24764
Gelir Araştırmasına Dayanmayan Yardımlar		
Aile Yardımı	18000	18000
Çocuklu Dul Yardımı	28152	28152
Toplam Vergiye Tabi Olmayan Y.	64156	114929
Çalışma Dışı Net Gelir	166752	114929
Çalışmadan Kaynaklanan Net Gelir	195470	195470
Net Karşılama Oranı	% 85	%59

İsveç’te işsizlik sigortası ödenekleri, önceki kazancın % 80’i kadardır ve yıl başına 150.800 kronu geçemez. (İsveç’te 2000 yılı işsiz sayısı 222.000 kişidir) Üretim sanayi çalışanı ortalama kazancı (220.644 SEK)’nin %80’i 176.515 SEK’tir ve işsizlere bu en yüksek tutar olan 150.800 SEK ödenir. İşsizlik sigortası ödenekleri vergiye tabidir. Gelir vergisi indiriminden sonra vergilendirilebilir miktar 126.300 SEK’e düşer ki bu tutar, ülkenin vergi alt sınırının daha altında bir rakamdır. İşsizlik sigortasından ödenek alanlar sosyal güvenlik katkı payı öderler. (10.500 SEK)

İki çocuklu aileler ve iki çocuklu dullara mal varlığı araştırması yapılmadan aile yardımı ödenir. (18.000 SEK) Aile yardımına ek olarak çocuklu dullara (28.152 SEK) özel yardım yapılır. (2 çocuk için). İsveç'te konut yardımları vergiye tabi değildir, ancak servet araştırması yapılarak verilir. Kazanç indirimlerinin alt sınırları aile kompozisyonlarına göre farklılık gösterir. İki çocuk sahibi çocuklu dulların indirim oranları, iki çocuklu bir aileninkine göre daha yüksektir, oysa yapılan ödeme miktarı iki aile için de hemen hemen aynıdır. Konut yardım miktarı ise çocuklu dul için 18.004 SEK iken iki çocuklu aile için 6.304 SEK'tir.

Bir ailenin çalışma dışı net gelirini hesaplamak için gelir vergisi düşüldükten sonraki işsizlik sigortası ödeneklerine, konut yardımı, aile yardımı ve kimsesiz eş yardımı eklenir.

Sonuçta, iki çocuklu bir aile çalışma dışı net geliri olarak 126.900 SEK ve iki çocuklu dul 166.752 SEK alacaktır. Eşlerden herhangi birinin normal süreli bir işte ortalama ücretler seviyesinde bir geliri var ise iki çocuklu ailenin net aile geliri 163.283 ve iki çocuklu dulun net geliri 195.470 SEK olacaktır.

Ailevi durumlarının bir sonucu olarak çocuklu dullara bir destek ödemesi yapıldığı için, çocuklu dulların çalışma dahil gelirleri daha yüksektir. Çalışma dışı net gelir ile çalışma dahil net gelirin birbirine oranı olan NKO, iki çocuklu bir aile için % 78 ve iki çocuklu dullar için %85'tir.

İşsizlik sigortasını, sosyal yardım ödeneği ile değiştirerek aynı hesaplamayı uzun dönemli yardım alanlara da yapabiliriz. Sosyal yardım tutarları aile yapısına göre değişir. İki çocuklu bir aile 95.444 SEK alırken iki çocuklu dul 44.012 SEK sosyal yardım alır. Aile yardımları ve çocuklu dul yardımları aile geliri ile bağlantılı değildir. Ailelerin çalışma dışı ve çalışma dahil net gelirleri hesaplandığında, iki çocuklu bir ailenin NKO sosyal yardımlar altında % 85; iki çocuklu dulun sosyal yardımlar altında NKO % 59'dur.

DÖRT AİLE TİPİ VE ÖNCEKİ İKİ FARKLI KAZANÇ SEVİYESİNDE NET KARŞILAMA ORANLARI

(Vergilerden sonra, ödemenin ilk ayında, işsizlik ödemeleri, aile ve konut yardımları dahil.)

Tablo 50

	Önceki Geliri Sanayi Çalışanı Ortalama Geliri Seviyesinde Olan				Önceki Geliri Sanayi Çalışanı Ortalama % 66.7'si seviyesinde olan			
	Bekar	Evli	Evli 2 Çocuklu	Dul 2 Çocuklu	Bekar	Evli	Evli 2 Çocuklu	Dul 2 Çocuklu
Avustralya	33	29	62	47	45	39	77	59
Avusturya	60	62	76	73	61	64	82	78
Belçika	64	61	64	65	85	80	79	81
Kanada	62	64	91	91	62	64	97	97
Çek Cum.	49	67	70	71	66	69	70	72
Danimarka	63	63	73	78	89	89	95	96
Finlandiya	65	71	83	87	79	83	88	92
Fransa	71	68	72	72	78	76	82	83
Almanya	60	56	70	71	67	65	75	76
Yunanistan	47	47	44	47	48	48	46	50
Macaristan	48	48	60	61	65	65	75	76
İzlanda	55	50	66	68	74	66	79	85
İrlanda	31	44	57	52	42	59	67	59
İtalya	42	44	53	50	39	40	49	47
Japonya	67	65	64	70	82	79	77	82
Kore	55	55	54	55	54	54	54	54
Lüksemburg	82	82	87	87	82	80	88	88
Hollanda	82	89	89	81	88	84	85	80
Y.Zelanda	39	53	68	64	57	79	87	79
Norveç	66	67	74	83	65	67	82	90
Polonya	36	43	46	47	53	62	58	67
Portekiz	79	78	79	80	88	86	87	87
Slovak Cum.	79	77	78	80	77	75	77	79
İspanya	74	74	73	76	76	72	76	77
İsveç	71	71	78	85	82	82	90	93
İsviçre	81	80	91	92	91	90	92	92
İngiltere	46	46	49	49	66	64	54	55
ABD	58	60	57	58	59	59	49	49

Örnek 2:

Zamana Göre Net Karşılama Oranları:

NKO ile birlikte yardımların süresi de ödeme sürecinin önemli konularındandır. Düşük oranlı ancak süre ile sınırlandırılmamış bir yardım yada ödeme, yüksek oranlı ancak birkaç ay süren yardımlardan çalışma piyasası ve aile hayat standardı üzerinde çok daha yapıcı bir etki gösterir.

NKO, 4 ve 6 yaşlarında iki çocuklu tek kişinin çalıştığı ailelere göre hesaplanmıştır.

Avustralya'da süre ile sınırlandırılmamış sabit bir işsizlik yardım ödeneği vardır. İsveç'te süresi 15 ay olan işsizlik sigortası ödeneğinden sonra gelir seviyesi düşük olanlara bir sosyal yardım ödenir.

İşsizlik ödenekleri kişisel, sosyal yardım ödenekleri aileye yönelik olduğundan İsveç'te sosyal yardımlar, işsizlik ödeneklerinden daha yüksektir.

Belçika'da ödenekler, evvelce alınan maaşlarla orantılı ve bazı durumlar için süre sınırlaması yoktur. 6. aydan sonraki sınırlı artışın sebebi uzun dönemli işsizlere yapılan ödemelerdeki çocuk yardımlarının artmasından kaynaklanmaktadır. Macaristan'da işsizlik sigortası ödemeleri evvelce alınan ücretlerle ilgilidir. 12 ay işsizlik sigortası, 24 ay işsizlik yardımından sonra sosyal yardımlar takip eder. İspanya'da işsizlik sigortası ödenekleri azalan oranlı ve 2 aşamalı olarak evvelce alınan ücretlere bağlıdır. 6 aylık işsizlik yardımı ödemesinden sonra, ailenin başka gelir kaynağı yoksa sosyal yardım ödemesi yapılır. Fransa'da, işsizlerin önceki kazancına göre verilen işsizlik sigortası ödenekleri zaman içinde azalan bir seyir izler. 30 aydan sonra işsizlik yardımı yapılmaya başlanır.

Örnek 3:

Marjinal Fiili Vergi oranları:

İşsizlerin tekrar işe girmesiyle yada çalışanların çalışma saatlerinin artmasıyla brüt gelir de yükselir. Brüt gelirin yükselmesi ise vergi oranları ile orantılıdır ve ülkelere göre net gelirleri büyük farklılıklarla etkiler. Çalışmadan dolayı brüt gelirlerde meydana gelen ek artışlar, her seviyedeki brüt gelirlere, ya gelir vergisi yoluyla, ya sosyal güvenlik katkı payı olarak yada yapılan yardımların azaltılması olarak kısmen etki eder.

İşsizlik ödemelerine ek olarak, düşük gelirliler (gelir vergisi muafiyeti gibi) yardım alırlar. Kazançlar arttıkça sadece vergiler yükselmez, yardım gelirleri de düşer. Yükselen vergiler ve azalan yardımların ortak etkisi "ek brüt gelir oranı" olarak tanımlanır ve vergi ödemelerinin artmasına ve yardımların azalmasına neden olur. Bu oran da Marjinal Fiili Vergi Oranları (MFVO) olarak adlandırılır.

M.F.V.O., çalışılan gün sayısı arttıkça, kazancın bir fonksiyonu olarak hesaplanmıştır. Kanada'da Brüt kazançlar, sıfırdan, üretim sanayi çalışanı ortalama maaşı olan 34.689 CAD'a kadar giden bir seyir izlemektedir.

M.F.V.O Seyrinde Kanada'da 3 aşama vardır:

1.Aşamada brüt kazançlar yükseldiğinde, net gelir de yükselir. Net gelir, vergilerin ve sosyal güvenlik katılım paylarının düşük olduğu brüt gelir ve vergiye tabi olarak sosyal güvenlik katılım payına kaynak teşkil etmeyen işsizlik ödeneklerinin toplamı olarak ortaya çıkar. İşsizlik ödeneği alan bir kimse Kanada'da, vergi muafiyet sınırı olan, işsizlik ödeneğinin % 25'ine kadar olan kısmını çalışarak (geçici-part time, vs.) kazanabilir. MFVO, brüt gelirlere uygulanan vergilere ve sosyal güvenlik katılım payına bağlı olarak değişir. Brüt gelirin Kanada emeklilik planı muafiyet seviyesi olan 3.500 CAD'a çıkması durumunda MFVO'da ufak bir yükselme olur.

2.Aşamada brüt gelir yükseldikçe, net gelirler azalır. Brüt kazançlar işsizlik sigortası sınırını geçtiğinde fazladan kazanılan her bir miktar kadar işsizlik ödeneğinden düşülür. İşsizlik ödeneklerinden sosyal güvenlik katılım payı alınmaması ancak bunu karşılayan maaşlardan bu kesintinin yapılması nedeniyle MFVO %105'e çıkarak brüt kazançlar bu aşamada net geliri azaltan bir fonksiyon olarak görülür.

3.Aşama ise brüt kazançların 23.850 CAD'na ulaşması ve işsizlik sigortasının net gelirden tamamen çıkarılmasıyla başlar. Bu noktadan sonra brüt kazançlar arttıkça, net gelir de artar. Vergilendirme oranları kademelere göre yükselir. Brüt kazançlar 29590 CAD'ı aştığında bir sonraki vergi dilimine girer ve MFVO % 28'den %41'e yükselir. Bu durum üretim sanayi çalışan ortalama ücret seviyesinde de aynıdır.

2.İşsizlik Ödeneği alanların İlk Ay Ödenek Gelirleri

Vergilendirme ilk ay yapılan ödemenin 12 ile çarpılarak, gelir düzeyinin yıl içinde değişmediği varsayımıyla yıllık vergi yükümlülüğünün bulunmasıyla hesaplanır. Her durumda işsiz kişinin 40 yaşında ve 22 yıllık kesintisiz hizmetinin bulunduğu, çocukların 4 ve 6 yaşlarında olduğu varsayılmaktadır. Çocuk bakım yardımları dahil edilmemiştir. Ödemeler, asıl işsizlik ödeneği için hesaplanmıştır. Hiçbir sosyal yardım ödenmediği, bakmakla yükümlü olduğu kimselerin de kendi kendine yetebildiği varsayımı ile hareket edilmiştir. Net karşılama oranları dört aile tipi (bekar, evli-çocuksuz, evli- iki çocuklu ve dul iki çocuklu) ve iki farklı gelir seviyesi (Ü.S.Ç.O.Ü. ve Ü.S.Ç.O.Ü % 66,7'si) için hesaplanmıştır. NKO evli ve tek kişinin çalıştığı ailelerde bekarlara göre daha yüksektir. Ayrıca, NKO'ları çocuklu aileler için daha da yüksektir çünkü yardım sistemi çocukların korunmasına ağırlık vermektedir. Tablo 51 ve 52 bekar kimse ile evli ve iki çocuklu ailenin ödeneklerine temel teşkil eden farklı kaynakları sırasıyla belirtmektedir. Başlangıç aşamasındaki ödeneklerin farklı unsurları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir. Her durumda hesaplamalar, kişinin daha önce Ü.S.Ç.O.Ü. seviyesinde bir geliri olduğu varsayımına göre yapılmıştır. Gelir kaynaklarının farklı kalemleri, çocuklu ailelerin aldığı işsizlik ödeneği açısından büyük önem arz etmektedir.

BEKAR İŞSİZİN NET YARDIM GELİRLERİNİN YAPISI

Tablo 51

	Gelir Kalemleri					Net Gelir
	İşsizlik Sigortası	İşsizlik Yardımı	Aile Yardımı	Konut Yardımı	Gelir Vergisi	Çalışma Dışı
Avustralya	--	81	--	0	19	100
Avusturya	100	0	0	--	0	100
Belçika	100	0	0	--	0	100
Kanada	120	--	0	0	-20	100
Çek Cum.	98	--	0	2	0	100
Danimarka	150	--	0	1	-51	100
Finlandiya	117	0	0	9	-26	100
Fransa	113	0	0	0	-13	100
Almanya	99	0	0	1	0	100
Yunanistan	104	0	0	--	-4	100
Macaristan	134	0	0	5	-39	100
İzlanda	90	--	0	13	-3	100
İrlanda	100	0	0	0	0	100
İtalya	101	--	6	0	-7	100
Japonya	100	--	0	0	0	100
Kore	100	--	--	--	0	100
Lüksemburg	129	0	0	6	-29	100
Hollanda	132	0	0	6	-38	100
Y.Zelanda	--	81	0	31	-12	100
Norveç	134	--	0	0	-34	100
Polonya	94	--	0	8	-2	100
Portekiz	100	0	0	--	0	100
Slovak Cum.	100	--	0	--	0	100
İspanya	112	0	0	--	-12	100
İsveç	147	0	0	0	-47	100

İsviçre	111	--	0	0	-11	100
İngiltere	43	0	0	57	0	100
ABD	116	--	0	--	-16	100

(--): Bu ülkede, bu yardım yoktur.

İKİ ÇOCUKLU TEK ÇALIŞANI OLAN AİLENİN NET YARDIM GELİR YAPISI

Tablo 52

	Gelir Kalemleri					Net Gelir
	İşsizlik Sigortası	İşsizlik Yardımı	Aile Yardımı	Konut Yardımı	Gelir Vergisi	
Avustralya	--	60	32	8	0	100
Avusturya	74	0	26	--	0	100
Belçika	81	--	26	--	0	100
Kanada	103	--	10	0	-13	100
Çek Cum.	77	--	12	11	0	100
Danimarka	102	--	15	9	-26	100
Finlandiya	89	0	15	17	-21	100
Fransa	81	0	9	17	-7	100
Almanya	72	0	17	11	0	100
Yunanistan	99	0	6	--	-5	100
Macaristan	83	--	28	3	-14	100
İzlanda	59	--	28	13	0	100
İrlanda	90	0	10	0	0	100
İtalya	67	--	33	--	0	100
Japonya	100	--	0	0	0	100
Kore	100	--	--	--	0	100
Lüksemburg	96	--	16	0	-12	100
Hollanda	97	0	8	16	-21	100
Y.Zelanda	--	82	19	11	-12	100
Norveç	103	--	15	--	-18	100
Polonya	67	--	12	21	0	100
Portekiz	90	0	10	--	0	100
Slovak Cum.	83	--	17	--	0	100
İspanya	105	0	0	--	-5	100
İsveç	119	0	14	5	-38	100
İsviçre	95	--	10	0	-5	100
İngiltere	36	0	17	47	0	100
ABD	103	--	0	--	-3	100

(--): Bu ülkede, bu yardım yoktur.

3.Uzun Dönem Yardım Alanların Gelirleri

Bu bölümdeki tablolar önceki bölümde gösterilen kalemlerin, uzun dönem işsizlere uyarlanmasını göstermektedir. 60 ay boyunca ödeme yapılan kimselerin “işsizlik sigortası ödemelerinin birçok ülkede” bu zamana kadar sona ereceği varsayılmaktadır. Önceki bölümün aksine bu bölümde aile üyelerine de sosyal yardım ödendiği varsayılmıştır. Tablo 53, dört çeşit aile ve iki farklı gelir seviyesine göre net K.O. göstermektedir.

Tablo 54 ve 55, bekar kimse ile evli ve iki çocuklu ailenin uzun dönem ödeneklerine temel teşkil eden farklı gelir kaynaklarını sırasıyla belirtmektedir. NKO’larında gelir düştükçe tahsis edilen sosyal yardımlar yükselir.

AİLELERİN, ÖNCEKİ İKİ FARKLI KAZANÇ SEVİYESİNE GÖRE NET KARŞILAMA ORANLARI

(uzun dönemli yardım alanlar için, vergi, aile ve konut yardımları dahil)

Tablo 53

	Sanayi Çalışanı Ortalama ücret.				Sanayi Çalışanı Ortalama Üc. % 66.7'si			
	Bekar	Evli	Evli 2 Çocuklu	Dul 2 Çocuklu	Bekar	Evli	Evli 2 Çocuklu	Dul 2 Çocuklu
Avustralya (1)	33	29	62	47	45	39	77	59
Avusturya (1)	55	57	72	69	58	59	78	74
Belçika (1)	45	57	68	69	60	80	84	86
Kanada	24	41	62	60	35	57	81	80
Çek Cum.	37	60	80	74	54	84	100	96
Danimarka	60	69	80	79	85	96	102	97
Finlandiya	53	71	89	62	73	92	100	69
Fransa (1)	30	28	42	43	43	41	41	59
Almanya (1)	54	52	65	63	63	61	71	71
Yunanistan (1)	8	8	10	11	8	8	11	12
Macaristan	28	28	38	40	28	28	39	41
İzlanda	50	74	87	65	68	97	104	80
İrlanda (2)	31	43	56	56	41	59	66	64
İtalya (3)	0	4	18	14	0	5	21	17
Japonya	33	47	68	61	49	69	87	84
Kore	6	11	18	16	9	16	27	23
Lüksemburg	50	67	75	59	70	92	93	82
Hollanda	60	69	71	61	74	83	85	76
Y.Zelanda (1)	39	53	68	64	57	79	87	79
Norveç	43	52	62	58	53	73	83	69
Polonya	33	50	74	56	48	72	93	81
Portekiz (1)	49	60	63	64	70	86	87	87
Slovak Cum.	38	62	80	60	54	90	100	100
İspanya	23	28	39	37	32	40	57	51
İsveç (4)	54	71	85	59	79	102	110	70
İsviçre	54	68	75	69	78	99	100	96
İngiltere	46	57	80	71	66	80	88	81
ABD	7	12	46	38	10	17	59	48

(1):Net Karşılama Oranları Avusturya, Avustralya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Y.Zelanda ve Portekiz'de işsizlik yardımı olarak, Belçika'da indirilmiş oranlı işsizlik sigortası olarak, diğer ülkelerde sosyal yardımlar baz alınarak hesaplanmıştır. Portekiz'de işsizlik yardımı, 24 ay süren işsizlik sigortasının ardından 24 ay boyunca ödenir.

(2):Çok az kişiye verildiği için konut yardımları dahil edilmemiştir.

(3):Sosyal yardımlar, deneme aşamasında olduğu için dahil edilmemiştir. Aile yardımı baz alınmıştır.

(4):Çalışanlar sosyal yardım alamazlar.

BEKAR KİŞİNİN NET YARDIM GELİR YAPISI
(uzun dönemli yardım alanlar için)

Tablo 54

	Gelir Kalemleri						Net Gelir Çalışma Dışı
	İşsizlik Sigortası	İşsizlik Yardımları	Sosyal Yardım	Aile Yardımları	Konut Yardımları	Gelir Vergisi	
Avustralya	--	81	--	0	19	0	100
Avusturya	0	100	0	0	--	0	100
Belçika	100	--	0	0	--	0	100
Kanada	0	--	100	0	0	0	100
Çek Cum.	0	--	88	0	12	0	100
Danimarka	0	--	92	0	31	-23	100
Finlandiya	0	0	64	0	36	0	100
Fransa	0	100	0	0	0	0	100
Almanya	0	97	0	0	3	0	100
Yunanistan	0	100	0	0	0	0	100
Macaristan	0	0	92	0	8	0	100
İzlanda	0	--	86	0	15	-1	100
İrlanda (1)	0	0	100	0	0	0	100
İtalya (2)	0	--	--	0	--	0	0
Japonya	0	--	100	0	0	0	100
Kore	0	--	100	--	--	0	100
Lüksemburg	0	--	93	0	14	-7	100
Hollanda	0	0	73	0	27	0	100
Y.Zelanda	--	81	--	0	31	-12	100
Norveç	0	--	71	0	29	0	100
Polonya	0	--	69	0	31	0	100
Portekiz (3)	0	100	0	0	--	0	100
Slovak Cum.	0	--	100	0	--	0	100
İspanya	0	0	100	0	--	0	100
İsveç	0	0	100	0	0	0	100
İsviçre	0	--	53	0	47	0	100
İngiltere	0	0	43	0	57	0	100
ABD	0	--	100	0	--	0	100

(--): Bu ülkede, bu yardım yoktur.

(1): Konut yardımlarından çok az kişi faydalandığı için dahil edilmemiştir.

(2): Sosyal yardımlar, deneme aşamasında olduğu için NKO'larına dahil edilmemiştir.

(3): İşsizlik yardımı, 24 ay süren işsizlik sigortasından sonra, 24 ay boyunca ödenir.

TEK KİŞİNİN ÇALIŞTIĞI İKİ ÇOCUKLU BİR AİLENİN NET YARDIM GELİR YAPISI

(uzun dönem yardım alanlar için)

Tablo 55

	Gelir Kalemleri						Net Gelir Çalışma Dışı
	İşsizlik Sigortası	İşsizlik Yardımları	Sosyal Yardım	Aile Yardımları	Konut Yardımları	Gelir Vergisi	
Avustralya	--	60	--	32	8	0	100
Avusturya	0	72	0	28	--	0	100
Belçika	76	--	0	24	--	0	100
Kanada	0	--	75	24	0	0	100
Çek Cum.	0	--	82	10	8	0	100
Danimarka	0	--	92	13	15	-20	100
Finlandiya	0	0	62	14	24	0	100
Fransa	0	52	0	15	33	0	100
Almanya	0	66	0	19	15	0	100
Yunanistan	--	73	0	27	0	0	100
Macaristan	0	0	51	44	5	0	100
İzlanda	0	-	65	25	10	0	100
İrlanda (1)	0	0	90	10	0	0	100
İtalya (2)	0	--	--	100	--	0	100
Japonya	0	--	100	0	0	0	100
Kore	0	--	100	--	--	0	100
Lüksemburg	0	--	70	24	9	-3	100
Hollanda	0	0	71	9	20	0	100
Y.Zelanda	--	82	--	19	11	-12	100
Norveç	0	--	79	18	3	0	100
Polonya	0	--	80	8	12	0	100
Portekiz (3)	0	87	0	13	--	0	100
Slovak Cum.	0	--	100	0	--	0	100
İspanya	0	0	92	8	--	0	100
İsveç	0	0	69	13	18	0	100
İsviçre	0	--	71	0	29	0	100
İngiltere	0	0	61	10	29	0	100
ABD	0	--	43	57	--	0	100

(--): Bu ülkede, bu yardım yoktur.

(1): Konut yardımlarından çok az kişi faydalandığı için dahil edilmemiştir.

(2): Sosyal yardımlar, deneme aşamasında olduğu için NKO'larına dahil edilmemiştir.

4.Genç İşsizlerin Yardım Gelirleri

Eğitimi yeni tamamlamış ve daha önceden bir işte çalışmamış, bu sebeple de işsizlik yardımı almaya hak kazanamayan, genç işsizler -birçok ülkede şartlı olarak verilen- işsizlik sigortası ödeneğini alamazlar (Tablo 38 ve 39'da gösterilmiştir.). Ülkedeki ödeme ve

yardım sistemi yaşa ve çalışma kaydına bağlı olmasına rağmen pek çok ülkede genç işsizlere farklı kolaylıklar sağlanır.

Tablo 56, herhangi bir iş kaydı olmayan, bekar ve ailevi sorumluluğu olmayan ve yalnız yaşayan 20 yaşındaki bir gence göre hazırlanmıştır. NKO iki farklı kazanç seviyesine göre hem başlangıç safhası için hem de uzun dönem için hesaplanmıştır. Başlangıç işsizlik sigortası veya işsizlik yardımı uzun dönem ise sosyal yardımlar kapsamına girmektedir. Her durumda konut yardımı dahil edilmiştir.

BEKAR GENÇ İŞSİZ İÇİN NET KARŞILAMA ORANI

Tablo 56

	Sanayi Çalışanı Ortalama Ücreti Seviyesinde		Sanayi Çalışanı ortalama Ücretinin %66.7'si Seviyesinde	
	(İ.Y. veya İ.S.) Başlangıçta	(S.Y.) Uzun Dönem	(İ.Y. veya İ.S.) Başlangıçta	(S.Y.) Uzun Dönem
Avustralya (1)	30	--	39	--
Avusturya	0	30	0	41
Belçika	25	39	33	51
Kanada	0	24	0	35
Çek Cum.	37	37	54	54
Danimarka	49	60	69	85
Finlandiya	36	53	50	73
Fransa	0	0	0	0
Almanya (2)	20	38	26	52
Yunanistan	11	0	16	0
Macaristan (2)	2	28	3	28
İzlanda (2)	8	50	10	68
İrlanda (3)	31	31	42	41
İtalya	0	0	0	0
Japonya	0	33	0	49
Kore	0	6	0	9
Lüksemburg	40	0	55	0
Hollanda (2)	16	27	20	33
Y.Zelanda (1)	34	--	50	--
Norveç	0	43	0	53
Polonya	31	33	45	48
Portekiz	0	0	0	0
Slovak Cum.	44	38	64	55
İspanya	0	23	0	32
İsveç	30	54	44	79
İsviçre	0	54	60	78
İngiltere	42	42	60	60
ABD	0	7	0	10

(--): Bu ülkede, bu yardım yoktur.

(1):Uzun dönem işsizler için, işsizlik yardımı sağlanır.

(2):Genç işsizlere ne işsizlik sigortası nede işsizlik yardımı ödeneği verilir ancak konut yardımı alabilirler.

(3):Çok az kişi faydalandığı için konut yardımı dahil edilmemiştir.

5.Çocuk Bakım Yardımları

Bu bölümden önceki NKO'larının hesaplanmasına çocuk bakım giderleri ve yardımlar dahil edilmemiştir. Tablo 57 çocuk bakım yardımlarının çocuklu dul NKO üzerindeki etkisini değerlendirmektedir. Bu hesaplamalar için, kimsesiz eşin çalışmadığı durumlarda çocuk bakım gideri hesaba katılmamış, ancak çalışma gelirlerinde çocuk bakım masrafları ve çocuk bakım yardımları sırasıyla hem hesaba katılarak, hem de katılmayarak hesaplanmıştır. Çocuk bakım giderlerinin, çocuk başına Ü.S.Ç.O.Ü. % 15'i oranında

olduğu varsayılmıştır. Araştırmaya konu olan ülkelerde çocuk bakım ücretleri ya doğrudan ve genel olarak, yada vergi indirimleri, çocuk yuvaları, kreşler gibi detaylı olarak karşılanır. Tablo 57'nin 1. kolonunda daha önce Ü.S.Ç.O.Ü. kadar maaş alan, iki çocuklu dul bir işsiz başlangıç aşamasındaki net geliri gösterilmektedir. Net gelire sosyal yardımlar dahil edilmemiştir ve çocuklar 2 ve 3 yaşlarındadır. 2. kolonda da çocuk bakım masrafları ve yardımları hesaba katılmadan çalışılırken kazanılan net gelir hesaplanmıştır. Kolon 3, çocuklu dulun çalışması durumunda toplam çocuk bakım masraflarının ne kadar olabileceğini göstermektedir. Kolon 4, bu çocuk bakım ücretlerini karşılamak üzere ödenen yardımları göstermektedir. Ailesel ödemelerin, aile gelirleriyle ilişkili olduğu ülkelerde, bu tür dolaylı destekler (çocuk bakımı ile ilgili) yardım olarak tanımlanmıştır. Kolon 5, çocuk bakım masrafları düştükten sonra çalışan eşin net gelirini vermektedir. (Bunun için kolon 5=kolon 2-kolon 3 + kolon 4)

ÇOCUK BAKIM MASRAFLARI VE YARDIMLAR₍₁₎ -YILLIK- (referans kazançlar sanayi çalışanı ortalama ücretleri seviyesidir)

Tablo 57

	Çalışma Dışı Net Gelir	Net Çalışma Geliri	Toplam Çocuk Bakım Masrafı	Çocuk Bakım Yardımı	Çocuk Bakım Yardımı Dahil Net Çalışma Geliri	Çocuk Bakım Yardımı Hariç NKO	Çocuk Bakım Yardımı Dahil NKO
Avustralya	19795	41361	11945	3584	33000	48	60
Kanada ⁽²⁾	25957	28616	10407	2200	20409	91	127
Danimarka	159444	205920	82260	30191	153851	77	104
Finlandiya	114843	131489	43920	37321	124890	87	92
Japonya	3124838	4213867	1265214	98607	3047260	74	103
Hollanda	41658	51378	17844	9133	42667	81	98
Y. Zelanda	18240	28601	10645	5054	23010	64	79
İsveç	166752	195470	66193	54940	184214	85	91
İngiltere	7493	15336	5334	3734	13736	49	55

(1) : Hesaplamalar , çocuklu full-time çalışan dulun, 2 ve 3 yaşlarında iki çocuğu olduğu ve bunlara günlük bakım merkezleri için ödeme yapıldığı varsayılarak yapılmıştır. Tüm rakamlar o ülkenin ulusal para birimi bazında gösterilmiştir.

(2) : Çalışan Aileler İçin Ontario Çocuk Bakım Desteği

6.İşsizlikte Net Karşılama Oranlarının Genel Göstergesi, 1999

Bu bölümün önceki kısımlarında NKO, farklı koşullarda ve farklı aile modellerindeki işsizler için OECD'nin vergi-yardım modelleri kullanılarak hesaplanmıştır. Bu kısımda ise, aile tipleri önceki kazanç seviyelerinin ödemelere etkisinin her ay için eşit ağırlıklı olarak hesaplandığı, toplam ölçüm ortalamalarının basit bir oranı şeklinde verilmiştir. Bu genel gösterge mevcut olan tüm gelir seviyesini ve aile tipini kapsamaz. Ülkeler arasında toplumun yapısı farklılıklar gösterdiğinden, bu ölçümler uluslararası kıyaslamalarda kullanılacağı zaman uyarı gözönünde bulundurulmalıdır. Bununla birlikte bu ağırlıksız ortalama NKO için tek göstergedir.

Bilgiler; 40 yaşında ve 22 yıllık çalışma kaydı bulunan, çocuk bakımı gerektirmeyen 4 ve 6 yaşlarında iki çocuğu olan, eşi çalışmayan ve işsizlik yardımı da almayan bir kişiye göre hazırlanmıştır. Konut giderlerin brüt Ü.S.Ç.O.Ü. %20'si oranında olduğu varsayılmıştır.

7.Ödenek Sistemlerinin Zaman İçinde Değişimi: OECD İşsizlik Ödeneği Endeksi

OECD üye ülkelerinin, brüt kazançlarıyla ilgili, brüt işsizlik ödeneklerini özetleyen bir endeks oluşturmuştur. Endeks 18 brüt karşılama oranının ağırlıksız ortalamasıdır. Üç aile tipi (bekar, bağımlı eş ve çalışan eş), üç zaman dilimi (işsizliğin ilk yılı, 2. ve 3. yılları, 4. ve 5. yılları) ve iki kazanç seviyesi (ortamla kazançlar ve ortalama kazançların 2/3'ü) özet ödeme endeksi (Tablo 59) bulunmaktadır.

Değerlendirmeler

Ü.S.Ç.O. kazançları 1970'lerin sonlarından itibaren hesaplanmıştır. İncelemenin 1961 yılını da kapsayabilmesi için birleşik bir kazanç endeksi kullanılmıştır.

Sosyal yardım ödemelerinin genel bir hak olduğu durumlar dışında, bu ödemeler oran hesaplarına genellikle dahil edilmemiştir. Yardımların özel giderler kapsamı söz konusu olabileceğinden sosyal yardım ödeme seviyeleri tam olarak tanımlanamayabilir. Özel oranlar kullanılmıştır.

Bazı ülkelerde işsizlik sigortası fonuna katılım isteğe bağlıdır. Bu durumun olduğu ülkelerde, oranlar, sigorta kapsamında bulunan işgücü oranında ağırlıklandırılmıştır.

Fransa'da 1975-83 yılları için karşılama oranları 1. çeyrek için ekonomik olarak tanımlanan yardım alanlarla (önce supplementaire d "attente" ödenek alanlar, sonra özel yardım alanlar) 3 çeyrek için de düzenli yardım alanların ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanmıştır. İtalya'da "Casa Integrazione Generale" yardımı alanlar işsiz olarak tanımlanmadığı için hesaplamalara dahil edilmemiştir.

Net Karşılama Oranı ve Endeks İlişkisi

Brüt Karşılama Oranları, Net Karşılama oranlarından aşağıda gösterildiği şekilde farklı hesaplanmıştır. Kazançlar ve yardımlar üzerindeki;

Vergi ve Sosyal Güvenlik katılım payları hesaba katılmamıştır. Eğer ilerleyen bir vergi sistemi mevcutsa, önceki gelir oranı sonrakinden daha yüksek olacaktır. Bu nedenle brüt karşılama oranı, genellikle net karşılama oranından düşüktür. Ayrıca, vergi uygulamalarındaki değişimler, brüt karşılama oranı zaman verilerinin net karşılama oranına göre farklı olarak ortaya çıkması demektir.

Endekse dahil edilen aile tiplerinde çocuk olmadığı varsayılmıştır. Aile ile ilgili yardımların değişmesinden etkilenmemiştir. Bu tür yardımların yokluğu da brüt K.O.nın NKO'na göre daha düşük olmasına neden olmuştur.

Konut yardımları dahil edilmemiştir. Tablo 51-52-54 ve 55, bu tür ödemelerin kazanç dışı gelirlerin önemli bir parçası olduğunu göstermektedir. Brüt K.O yine NKO'ndan düşük olacaktır.

Sosyal yardımlar, belirlenmiş milli bir seviyede genel bir gelir kalemi olmadıkça, endekse dahil edilmemiştir. Endeksin 4 ve 5. yıllardaki geliri yansıtan bölümünde yardım gelirlerinin bir çok ülkede "0" olduğu varsayılmıştır. Sosyal yardımların ödendiği varsayıldığında NKO, brüt K.O'ndan yüksek olacaktır.

60 AYIN ÜZERİNDEKİ İŞSİZLİKTE NKO

(Dört aile tipi, iki farklı önceki kazanç seviyesi (1))

Tablo 58

	Bekar	Evli	Evli 2 Çocuklu	Dul 2 Çocuklu	Ülke Ortalaması
Avustralya	39	34	69	53	49
Avusturya	57	59	75	72	66
Belçika	57	71	75	77	70
Kanada	35	51	56	74	54
Çek Cum.	46	71	88	83	72
Danimarka	76	76	84	87	81
Finlandiya	61	66	72	77	69
Fransa	47	45	58	59	52
Almanya	60	57	69	68	63
Yunanistan	16	16	17	19	17
Macaristan	36	37	47	48	42
İzlanda	65	58	73	76	68
İrlanda	36	52	62	72	55
İtalya (2)	4	8	22	18	13
Japonya	45	60	77	73	64
Kore	12	18	26	23	20
Lüksemburg	64	80	85	74	76
Hollanda	73	80	82	70	76
Y.Zelanda	48	66	78	72	66
Norveç	58	65	76	77	69
Polonya	41	59	74	65	60
Portekiz	57	62	65	65	62
Slovak Cum.	49	75	87	79	73
İspanya	44	46	55	53	50
İsveç	69	84	95	70	79
İsviçre	74	84	89	86	83
İngiltere	56	67	81	74	69
ABD	13	19	53	44	32
OECD Ortalaması	48	56	67	65	59

(1):Sanayi çalışanlarının ortalama ücretlerinin % 100'ü ve 2/3'ü

(2):Sosyal yardımlar deneme aşamasında olduğundan ve tüm ülkeyi kapsamadığından uzun dönemli NKO hesaplanırken yalnızca aile yardımları temel alınmıştır.

5 YILLIK ZAMAN SÜRECİ İÇİNDE ÜÇ FARKLI AİLE TİPİ İÇİN BRÜT KARŞILAMA ORANLARI

(önceki kazanç seviyesi sanayi çalışanı ortalama ücretlerinin % 100'ü ile 2/3'ü ortalaması)

Tablo 59

	İLK YIL			2. VE 3. YILLAR			4. VE 5. YILLAR			ORT.
	Bekar	Çalışmayan Eş	Çalışan Eş	Bekar	Çalışmayan Eş	Çalışan Eş	Bekar	Çalışmayan Eş	Çalışan Eş	
Avustralya	27	24	24	27	24	24	27	24	24	25
Avusturya	44	47	34	42	44	0	42	44	0	33
Belçika	47	47	43	33	47	28	33	47	28	39
Kanada	50	52	46	23	39	0	23	39	0	30
Çek Cum.	20	23	23	0	0	0	0	0	0	7
Danimarka	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66
Finlandiya	54	54	54	39	39	39	27	27	27	40
Fransa	59	59	59	36	36	29	28	28	0	37
Almanya	37	37	37	33	33	17	33	33	17	30
Yunanistan	40	44	40	7	8	7	7	8	7	19
Macaristan	50	50	50	23	23	23	0	0	0	24
İzlanda	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
İrlanda	29	47	29	30	47	4	30	47	0	29
İtalya	60	60	60	0	0	0	0	0	0	20
Japonya	37	37	37	0	0	0	0	0	0	12
Kore	25	25	25	0	0	0	0	0	0	8
Lüksemburg	80	80	80	0	0	0	0	0	0	27
Hollanda	70	71	71	56	65	56	21	30	21	51
Y.Zelanda	33	54	3	33	54	3	33	54	3	30
Norveç	62	62	62	62	62	62	0	0	0	41
Polonya	29	29	29	0	0	0	0	0	0	10
Portekiz	65	65	65	58	61	33	25	29	0	45
Slovak Cum.	40	40	40	0	0	0	0	0	0	13
İspanya	63	63	63	33	33	25	0	0	0	31
İsveç	74	74	74	3	3	3	0	0	0	26
İsviçre	74	74	74	38	38	38	0	0	0	37
İngiltere	19	24	9	19	30	0	19	30	0	17
ABD	29	33	25	7	12	0	7	12	0	14

PART-TİME ÇALIŞMA VE ÇALIŞAN EŞ (İKİ ÇALIŞANI OLAN AİLE)

Daha önceki bölümde net karşılama oranı ya çalışan yada çalışmayan ve işsizlik ödeneğine konu olan hanehalkında yalnızca bir kişiyi konu edinmiştir ve o kişi ya normal çalışmaktadır yada tamamen işsizdir. Part-time çalışmanın ve her iki eşin de çalışmasının iş piyasasının önemli bir konusu haline gelmesi, bu gelirlere uygulanacak vergi ve yardım (ödenek) sisteminin, politika geliştirmenin anahtar konusu haline gelmesine yol açmıştır. Bu bölüm, bireyin çalışma gelirinin, eşinin kazancı olduğu yada işsizlik ödeneği aldığı durumlarda olağan kesintilere ek olarak ne kadar azalacağını göstermektedir.

Bu bölümde göz önünde bulundurulacak hususlar şunlardır:

1. Asıl kazanç sahibinin işsizlikten part-time yada normal çalışma sürecine geçmesi, eşin iş piyasasının dışında olduğu zamandır.

2. Eşin çalışmama durumundan (non-activity) part-time yada full-time çalışma sürecine geçtiğinde asıl kazanç sahibi full-time çalışmaktadır.

3. Eşin çalışmaya başlaması, asıl kazanç sahibinin işsiz kalması ile aynı zamandır.

Kısım 1, yukarıdaki durumlara göre, 1 çalışanın (ortalama ücret) olduğu ve eşin iş piyasasının dışında olduğu durumlarda ailelerin net gelirini karşılamaktadır. Kısım 2, her durumdaki ortalama fiili vergi oranlarının hesaplanmasını içermektedir.

1.Part-time yada normal çalışma için iki kazananı olan ailenin ortak geliri :

Tablo 60, iki çocuklu bir ailenin ortak gelirini göstermektedir. Net aile gelirleri, kıyaslamalar için temel alınan durumlardaki gelire göre oran olarak verilmiştir. (Kolon 3). Tek çalışan, bir birey tam gün çalışıyor ve ortalama bir kazanç seviyesine sahip, eş çalışmıyor ve herhangi bir işsizlik ödeneği almıyor. Her durumda ailenin sosyal yardım almadığı ama konut ve aile yardımı aldığı varsayılmıştır. Her bir kolon, iki tanımla başlıklandırılmıştır. Örneğin full-time çalışma/çalışmama (100/N), temel alınan bireyin durumu/eşin durumunu anlatmak içindir. (U işsizler için, N iş piyasasında olmayanlar için ve çalışıldığı zaman, full-time çalışan ortalama ücretin yüzdesi yazılmıştır.)

Tablo 60'da üç çift kolon bulunmaktadır. Her bir kısımda eşlerin iş piyasasında belli bir konumu olduğu daha sonra her kolonda hesap edilen durumlara doğru değiştiği varsayılmıştır. Bu başlangıç noktaları, net gelirin hesaplanması açısından önemlidir. Örneğin, işsiz bir kimse part-time çalıştığında bazı ülkelerde işsizlik ödeneği almaya devam eder. (Bölüm 2, kısım 4) iş piyasasında olmayan kimse ise, kazanç gelirin ek olacak bir işsizlik ödeneği almayacaktır.

Kolon 3'te söz konusu durumda aile net geliri 100 olarak ayarlanmıştır. Kolon 1 ailenin ortak toplam net gelirini, asıl kazanç sahibinin işsiz olduğu ve eşinin de iş piyasasının dışında olduğu durumda (U/N), referans durumun yüzdesine göre vermektedir.

Kolon 1: işsiz/çalışmayan (U/N)

Bu durum, 3. bölümde hesaplanan NKO'ları ile uyusmaktadır. İşsiz kimse daha önce ortalama ücret seviyesinde kazanıyordu. İşsizliğin ilk ayında bu kişi temel işsizlik ödeneği, yardım-ödenekleri (bağlı aile mensupları için) ve kira yardımı alır. Bu kişinin eşinin işsizlik ödeneği almadığı varsayılmıştır.

Kolon 2: part-time çalışan/ çalışmayan (40/N)

Bu durum kolon 1'le aynıdır. Yalnızca tam işsiz yerine, asıl kazanç sahibinin part-time çalışmaya başladığı varsayılmıştır. Şartlar, haftada 16 saat yada 2 gün çalışma ve ortalama ücretlerin % 40'ı düzeyinde kazanma şeklindedir. Hane halkının net geliri, asıl kazanç sahibinin full-time çalıştığı ve ortalama ücret kadar net gelir elde ettiği döneme göre oranı olarak hesaplanmıştır.

Bazı ülkelerde işsiz kimseler, belli bir saat yada fazla çalıştıklarında, ödenek haklarını kaybederler. Diğer durumlarda part-time çalışmaya başladığı ve normal bir iş aradığı varsayılmıştır. Ülkelerin mevzuatlarına bağlı olarak toplam çalışma saatlerinin belirlenenin altında olması durumunda, kısmi yada tam olarak işsizlik ödeneği alabilir.

Bazı ülkelerde, (kolon 2’de belirtilen duruma göre) kolon 1’deki asıl kazanç sahibinin işsiz olduğu durumlarda, ortak kazanç, (40/N’ye göre) daha yüksektir. Bunun sebebi, söz konusu ülkelerdeki kazanç muafiyet seviyesi, (% 40) yada çalışma saati sınırı düşüktür yada tazminat alan kişi hangi şartlarda olursa olsun işe başladığında işsizlik ödeneği kesilir. Kanada ve Lüksemburg’da oranlar 100’ün üzerindedir (Kolon 3). Bu asıl kazanç sahibinin part-time çalıştığı zaman, normal çalışmadan daha fazla net gelir elde etmesi anlamına gelir ki, bu vergiler ve ödeneklerin birbirine etkisine bağlı olarak gelişmektedir. Örneğin Kanada’da % 40 ile işe başlayan bir işsiz, işsizlik ödeneğinin de bir kısmını almaya devam eder ve brüt geliri normal çalışma ücretlerinin seviyesine yükselir. Bununla birlikte, bu ödemeler brüt gelirin bir parçası olduğundan ve işsizlik sigortası vergiye tabi olmadığından, sonuç olarak net gelir daha yüksek olacaktır.

İKİ KİŞİNİN ÇALIŞTIĞI AİLELERDE ORTAK GELİR

Tablo 60

	İşsiz/Çalışmayan U/N (Kolon 1)	Part- time/Çalışmayan ⁽¹⁾ 40/N (Kolon 2)	Full- time/Çalışmayan ⁽¹⁾ 100/N (Kolon 3)	Full- time/Part- time ⁽²⁾ 100/40 (Kolon 4)	Full- time/Full- time ⁽²⁾ 100/100 (Kolon 5)	İşsiz/Part- time ⁽²⁾ U/40 (Kolon 6)	İşsiz/Full- time ⁽²⁾ U/100 (Kolon 7)
Avustralya	62	72	100	129	151	76	99
Avusturya	76	57	100	136	178	103	146
Belçika	64	60	100	130	167	105	141
Kanada	91	104	100	133	177	124	169
Çek Cum.	70	87	100	133	179	102	147
Danimarka	73	81	100	128	170	103	148
Finlandiya	83	90	100	142	187	111	156
Fransa	72	80	100	127	164	96	132
Almanya	70	93	100	124	157	102	152
Yunanistan	44	43	100	133	181	77	125
Macaristan	60	57	100	135	177	94	135
İzlanda	66	84	100	122	150	95	124
İrlanda	57	56	100	135	174	82	127
İtalya	53	62	100	132	169	92	123
Japonya	64	41	100	139	197	104	164
Kore	54	73	100	140	200	95	155
Lüksemburg	87	120	100	134	173	120	158
Hollanda	89	98	100	125	167	121	155
Y. Zelanda	68	84	100	141	200	84	100
Norveç	74	85	100	130	176	107	158
Polonya	46	59	100	136	189	84	128
SlovakCum.	78	52	100	143	177	113	155
İspanya	73	44	100	136	189	110	167
İsveç	78	85	100	138	189	112	163
İsviçre	91	86	100	134	179	130	182
Portekiz	79	47	100	137	187	115	171
İngiltere	49	87	100	140	186	89	115
ABD	57	57	100	138	188	111	162

U : İşsiz,

N : Çalışmayan (iş piyasasında olmayan) anlamındadır.

Çalışıldığı durumlarda kazançlar, sanayi çalışmaları ortalama ücretlerinin yüzdesine göre belirtilmiştir.

(1) : Asıl kazanç sahibi daha önce işsizken yeni çalışmaya başladığı, bu nedenle işsizlik ödeneğinin bir kısmının hala ödendiği varsayılmıştır.

(2) : Eşin daha önce çalışmadığı ve işsizlik ödeneği de almadığı varsayılmıştır.

Lüksemburg'da işsizlik sigortası ödemeleri, ödenek alanın kazancı olması durumunda azaltılmaz sadece ödenek alan kişi haftada 16 saatten fazla çalıştığı durumda işsizlik sigortası kesilir.

16 saat çalışma sonucunda ödenek alan kişi işsizlik sigortası ödeneğini ve maaşını birlikte alabilir ve bu sonuçta; görünüşe göre çelişkili bir durum oluşturur. Şu da göz önünde bulundurulmalıdır ki, bu kişi işsizlikten, çalışmaya başlamıştır. Sistem bu geçiş sürecine yardımcı olmayı düşünmektedir, ancak işsizlik ödenekleri çoğunlukla sürelidir. Bunun ötesinde hem part-time çalışıp hem de işsizlik ödeneğinden faydalanmanın şartı normal iş aramaya devam etmektir ve ödenek geliri ve maaşın –bu kolonda anlatıldığı gibi- bir anda olması çok nadir görülmektedir.

Kolon 3. full-time çalışan / çalışmayan (100/N)

Bu, ailenin 1 bireyinin normal olarak çalışması, diğer bireyin ise ne çalışması nede kişisel olarak önceki gelirine istinaden bir ödeneğe temel teşkil eden ödemenin yapılmadığı durumdur. Burada referans alınan durumdur ve 100'e ayarlanmıştır.

Kolon:4 full-time çalışan/part –time çalışan (100/40)

Bu 2 çalışan durumudur. 1 eş (A)'nın ortalama ücretlerin % 100 'ü seviyesinde kazandığı, diğer eşin (B) bunun % 40'ı oranında kazandığı varsayılmıştır. (B)'nin önceki çalışmasından dolayı herhangi bir işsizlik ödeneği almadığı düşünülmüştür. 3. Kolona kıyasla bazı ödenekleri ve vergi indirimlerini (B) kaybedebilir. Diğer yandan bazı ülkelerde eşin düşük geliri vergi indirimlerine konu olabilir ve ortak net gelir 140'ın biraz üstünde olabilir.

Kolon 5: full-time çalışan / full-time çalışan (100/100)

Burada her iki eş de normal çalışmakta ve ortalama ücret almaktadır. Eğer vergi-kazanç sistemi bütünüyle kişisel olsaydı bu kolondaki rakam 200 olacaktı. Bu rakamların daha düşük olması, 2. çalışanın olmasına bağlıdır. Örneğin; vergi sisteminin vergi dilimi olarak aileye bağlı olması, bağımlı eş için vergi indirimleri veya konut, aile yardımları gibi gelirle ilgili yardımlarının kesilmesine ve bunların ailede 1 çalışan olmasına göre 2. çalışanın net gelirin düşmesine sebep olur.

Kolon 6: İşsiz / Part-time çalışan (U/40)

Bu kolonun kolon 1'deki duruma göre farkı, önceden çalışan eşin işsiz olması ve çalışmayan (iş piyasasında olmayan) eşin ortalama ücretlerin % 40 seviyesinde bir ücretle part-time çalışmaya başlamasıdır. Diğerleri tam işsizlik ödeneği almaktadır. Bu durum kolon 2'den 2 şekilde ayrılır.

Birincisi; burada part-time çalışmaya başlayan eş daha önce iş piyasasının dışındadır ve bunun için işsizlik sigortası ödeneği almamaktadır. Oysa kolon 2'de part-time çalışmaya başlayan eş yukarıda anlatıldığı üzere önceki işsizlik sigortası ödeneğini almaya devam ediyor olabilir yada bir kısmını alıyor olabilir. İkincisi ise burada çalışmadığı varsayılan kişi, 2. kolonda çalışmayan (iş piyasasında olmayan) ve herhangi bir ödenek olmayan kişi iken, işsizdir.

Part-time kazaçlar aile gelirine eklenir ancak işsiz eş (bazı ülkelerde) işsizlik ödeneklerine, ek olarak yapılan ödemeleri kaybedebilir.

Bütün diğer 2 çalışan durumlarda olduğu gibi, vergi indirimleri eşin çalışmadığı zamankinden daha düşük olacaktır.

Kolon 7: işsiz / full-time çalışan (U/100)

Bu kolon, kolon 6'daki başlangıç noktasından yola çıkar. Ancak burada daha önce çalışmayan (iş piyasasından uzak olan) eş, şimdi part-time değil, full-time çalışmaktadır. (Kolon 3'ten farklı olarak) eş çalışan eşin kazancından etkilenmeyen işsizlik yardımı alan bir işsizdir.

Bunun yanında bir çok ülkede vergi indirimleri ve gelire dayalı yardımlar düşüktür.

Buradaki rakamlar kolon 3'tekilerden genellikle daha yüksektir. Bazı ülkelerde rakamları 100'e yakındır, çünkü işsizlik ödeneğinden yoksun olan eşlere kısmi gelire dayalı diğer yardımlar yada olağan yardımlar yapılır.

2.İki çalışmanı olan ailelerin part-time yada full-time çalışmalarına uygulanan ortalama fiili vergi oranları :

Ortalama fiili vergi oranları genel olarak ortalama vergi oranlarının genişletilmesidir. Aynı yolla ortalama faiz oranları, brüt gelirden vergiye ödenen payların oranıdır. O.E.V.O. ise aileye ödenmeyen ve çalışana ödenen extra brüt gelirin payını göstermektedir. Başka bir deyişle, ödenek ve gelir vergisinin düşülerek, vergiye giden kazançların miktarını gösterir.

Ortalama vergi oranlarından farklı olarak ortalama fiili vergi oranları, yalnızca vergi sistemini değil, aile gelirindeki artışa bağlı olarak yardımlardaki kayıpların etkilerini de hesaba katar.

Aile bireylerinden birinin çalışma saatlerini artırması sonucunda A konumundan B konumuna geçtiğini varsayalım.

Fazladan brüt kazanç = (brüt gelir) B – (brüt gelir) A' olacaktır.

Fazladan net gelir = (net gelir) B – ((net gelir) A' olur.

Kazanç geliri "vergi gideri" aralarındaki fark olacaktır.

(Brüt gelir) B – (brüt gelir) A – ((net gelir) B – (net gelir) A)

Sonuçta, net gelirlerdeki bu farkın, fazladan brüt kazançta bölünmesi de ortalama fiili vergi oranlarını vermektedir.

Tablo 61, tablo 60'da varsayılan şartların aynısını yansıtmaktadır. Tablo 60'da olduğu gibi ailenin iş piyasasındaki durumuna göre; tablo, 3 kısıma ayrılmıştır. Her kolonda eşlerden birinin aynı sürede çalışmaya devam ettiği (yada işsizliğin sürdüğü), diğer eşin ise ailenin toplam net gelirini etkileyecek şekilde çalışma saatlerini artırdığı düşünülmüştür.

Bu nedenle, kolon 2'de ortalama fiili vergi oranları, ailenin toplam net gelirindeki değişimleri;

a)Asıl kazanç sahibi part-time (%40) çalıştığında, diğer eşin çalışmamakta olduğu,

b)Asıl kazanç sahibi işsizken, diğer eşin çalışmadığı durumda, brüt gelirlerin, part-time çalışanların (%40) brüt gelirine bölünmesi ve oranın 1'den çıkarılması ile göstermektedir.

Kolon 2 ve 3 bir işsizle çalışmayan eşin durumlarındaki değişimi işsiz eşin part-time yada full-time çalışmaya başlama şartına bağlı olarak vermektedir. Kolon 2'deki 100 değeri, başlangıç noktasındaki ailenin (U/N) net gelirinin, bireyin part-time çalıştığı zamanki (%40) net gelirine eşit olduğu anlamına gelecektir. Gerçekte kolon 3'teki değerler % 100'ün altındadır, ancak çalışmaya bazı avantajlar sağlanmıştır. Bununla birlikte ortalama fiili vergi oranları çok yüksektir, çünkü full-time çalışanlar işsizlik ödeneği almazlar ve aileye verilen dolaylı yardımlar da kaybedilir.

Kolon 4 ve 5 asıl kazanç sahibi full-time çalışırken; önce iş piyasasının dışında olan eşin, part-time yada full-time çalışmaya başlamasıyla ortaya çıkan ortalama fiili vergi oranlarını göstermektedir. Kolon 6 ve 7, kolon 4 ve 5'te olduğu gibi, daha önce iş piyasasında olmayan eşin part-time yada full-time işe başlamasını göstermektedir. Ancak burada fark, kolon 4 ve 5'te full-time çalışmakta olan diğer eşin şimdi işsizlik ödeneği alıyor olmasından kaynaklanmaktadır.

İKİ ÇALIŞANLI AİLELERİN ORTALAMA FİİLİ VERGİ ORANLARI

Tablo 61

	İşsiz/Çalışmayan U/N (Kolon 1)	Asıl Kazanç Sahibi: U/N'den geçiş		Eş: 100/N'den geçiş		Eş: U/N'den geçiş	
		Part- time/Çalışmayan 40/N (Kolon 2)	Full- time/Çalışmayan 100/N (Kolon 3)	Full- time/Part- time 100/40 (Kolon 4)	Full- time/Full- time 100/100 (Kolon 5)	Çalışmayan/Part- time N/40 (Kolon 6)	Çalışmayan/Full- time N/100 (Kolon 7)
Avustralya	--	73	60	23	46	62	61
Avusturya	--	142	79	21	30	40	38
Belçika	--	107	74	46	51	25	43
Kanada	--	73	92	30	34	29	34
Çek Cum.	--	60	72	24	26	27	28
Danimarka	--	86	81	51	51	47	47
Finlandiya	--	86	87	21	34	47	44
Fransa	--	80	72	32	37	39	40
Almanya	--	52	75	51	53	35	32
Yunanistan	--	103	43	16	18	16	18
Macaristan	--	106	72	37	45	41	46
İzlanda	--	50	61	38	42	17	34
İrlanda	--	101	61	21	34	44	37
İtalya	--	80	60	33	41	19	41
Japonya	--	151	68	14	14	10	11
Kore	--	57	58	7	7	6	7
Lüksemburg	--	107	87	13	26	16	28
Hollanda	--	84	92	50	46	37	47
Y. Zelanda	--	68	75	17	19	68	75
Norveç	--	78	78	37	35	30	29
Polonya	--	77	60	32	33	29	39
Slovak Cum.	--	162	80	0	29	19	29
İspanya	--	166	76	18	19	17	15
İsveç	--	87	84	29	34	36	37
İsviçre	--	114	92	23	27	12	17
Portekiz	--	174	81	15	20	17	16
İngiltere	--	18	56	15	26	12	43
ABD	--	99	63	19	25	-15	11

U : İşsiz

N : Çalışmayan (iş piyasasında olmayan)

Çalışılmaya başlandığında kazançlar sanayi çalışanı ortalama ücretlerinin yüzdesidir.

KOŞULLAR VE SINIRLAMALAR

Ülkeler arasında, karşılaştırılabilir bir temele dayandırılması amacıyla, net çalışma geliri ve çalışma dışı net gelirin hesaplanmasında değişik değerlendirmeler ve varsayımlar kullanılmıştır. Bu bölümde bu varsayımlar ve kullanılan bazı özel şartlar anlatılacaktır.

Araştırmada kullanılan tüm veriler, net gelirler, karşılama oranları ve diğer sonuçlar 1 Temmuz 1999 yılı vergi-yardım sistemleri temel alınarak hazırlanmıştır.

Yardımlar:

Bu araştırmada, çalışma dışı net gelirlerin hesaplanmasına dahil edilen yardımlar, bazı aynı yardımları kapsamamıştır. Bu nedenle ücretsiz okul yemekleri, karşılanan ulaşımlar, ücretsiz sağlık kontrolleri araştırma konusuna dahil edilmemiştir. Aynı zamanda geçici yada dönemsel olarak verilen yardımlar da (örn.: yılbaşı veya soğuk hava için) dahil edilmemiştir. Avrupa Birliği'ne bağlı bazı ülkelerde olduğu gibi; tereyağı alımında indirim, indirimli ulaşım fiyatları, yerli yakıtlarda indirim veya sağlık sigortası ve reçeteler üzerinden yapılan indirimler gibi bazı ürün ve hizmetler için yapılan yardımlar da dahil edilmemiştir.

Nakti yardımlar, işsizlik yardımı, işsizlik sigortası, sosyal yardımlar, aile yardımı, konut yardımı, çocuk bakım yardımı, koşullu istihdam yardımı ve çocuklu dul yardımlarının bir unsuru olarak düşünülmüştür.

Yaşlılık yardımı, erken emeklilik yardımları, hastalık, sakatlık ve iş kazası yardımları aktif iş piyasasının politikaları olduğundan bu araştırmaya dahil edilmemiştir. Vergiler aylık gelire değil yıllık gelire dayanılarak hesaplanmıştır.

İşsizlik Sigortası :

İşsizlik sigortası konusu 3 grupta toplanabilir :

- a) İşsizlik sigortası ödeneğine hak kazanma şartları
- b) İşsizlik sigortası alanlara ödenen tutarlar
- c) Ödeme süresi

Araştırmada ödenek alanların standart olarak; 40 yaşında, daha önce sürekli ve full-time bir işte çalıştığı ve 18 yaşından beri işsizlik sigortası fonuna dahil olduğu varsayılmıştır. Bu, aynı zamanda , işsiz kalmadan önce, kişinin işsizlik sigortasının isteğe bağlı olduğu ülkelerde fon kayıtlarının tam olduğu ve standart işsizlik sistemi kapsamında bulunduğu anlamına gelmektedir.

Öte yandan 3. bölümdeki bazı tablolarda örnek kişinin 20 yaşında olduğu, yalnız yaşadığı ve hiçbir çalışma kaydının olmadığı varsayılmıştır. Bu durumda normal olarak işsizlik sigortası ödeneğine hak kazanma şartları tam olarak sağlanmamış ve ödenek ya düşük olarak yada daha kısa süreli olarak düşünülmüştür.

İşsizlik sigortası ödeme miktarları önceki kazançta göre belirlenir. Önceki kazançlarda ise üretim sanayi çalışanı ortalama kazancı temel referans olarak alınmıştır.

İşsizlerin tam işsiz olduğu düşünülmüştür.

Ödemeler bazen, belli bir süreden sonra azaltılmıştır. Azaltmalar yaşa ve fona katılım süresine bağlı olarak belirlenmiştir.

İşsizliğe Bağlı –Malvarlığı Araştırmasına Dayanan- Yardımlar :

Bu kısım işsizlik yardımı ve sosyal yardıma konu olacak kimseler için malvarlığı araştırmasının yapıldığı yardımların değerlendirmesini yapmaktadır. Konut, koşullu istihdam, çocuk bakım ve çocuklu dullar için yapılan yardımlar farklı varsayımlara dayanılarak ele alınmıştır ve bu yardımlar daha sonraki kısımlarda ele alınacaktır.

Mal varlığı araştırması yapılarak verilen yardımlar, genellikle; sadece ailenin malvarlığının belli bir sınırın altında olduğu durumlarda verilir ve ailenin yada kişinin geliri arttığında, yardım miktarı azalır. Detaylar ve şartlar ülkelere göre büyük farklılıklar gösterir. Bunun yanında sosyal yardımlar göreceli olarak verilebilir ve seviyesi yerel olarak belirlenebilir.

Bu yardımlarla ilgili genel varsayımlar aşağıdaki gibidir:

- Bu yardımlara veya iş piyasası destek programlarına hak kazanmak yaşa ve/veya çalışma kaydına bağlı olabilir.
- Bazen sosyal yardımlar, bütün destek kaynakları tükendikten sonra verilebilir.
- Çoğunlukla yardım alabilmek için ailenin malvarlığının belli bir seviyenin altında olması gerekir.
- Şahsın yada ailenin geliri arttığında yardımlar azalır.
- Bazı ülkelerde yardımlar, eşin çalışıp çalışmama durumuna göre değişir.
- Sosyal yardımlar genellikle (yerel olarak) ailelerin kişisel ihtiyaçlarına ve yardım kuruluşlarının inisiyatiflerine göre belirlenir.
- Sosyal yardımlar kazançların ve işsizlik sigortasının sosyal yardımlardan daha düşük olduğu durumlarda, geliri arttırmak için verilir.

Aile Yardımları :

Aile yardımları aile gelirine ve malvarlığı araştırmasına bağlı olmayabilir. Yardım miktarları genellikle çocukların yaşlarına bağlı olarak farklılıklar gösterir.

Konut Yardımları :

Konut yardımları, düşük gelirlilere veya kirada oturan işsizlere ödenen nakti sosyal yardımların bir parçasıdır.

Konut yardımları genellikle çok karmaşık bir yapı arz eder. Daha sade olarak, konut yardımının yalnızca kirayı kapsadığı ve ailenin gelirine bağlı olmaksızın ortalama sanayi çalışanı kazancının %20'sine denk düştüğü varsayılmıştır.

Konut yardımları şunları içermektedir :

- Bekar kimsenin de evli ve çocuklularla aynı kira tutarını verdiği düşünülmüştür.
- Özel kurallar dahil edilmemiştir. (su, elektrik giderleri, v.s.)
- Sosyal yardım alanların normal geliri ailelerle aynı tutarda kira ödediği varsayılmıştır. Bu nedenle, örneklerde işsiz birinin normal kazanç elde etmeye başlaması konut yardımı seviyesini değiştirmemiştir.

Çocuk Bakım Yardımları :

Çocuk bakım yardımları hesaplanırken ülkelere çocuk bakım giderinin, çocuk başına sanayi çalışan ortama brüt kazancının %15'i olduğu düşünülmüştür.

Koşullu İstihdam Yardımı :

Koşullu istihdam yardımı ya vergi idaresi sistemi yolu ile yada yardım sistemi yolu ile yapılır. Bu yardımlar yalnızca kazancı olanlara yada haftalık belli bir saatin üzerinde çalışanlara yapılır. Bunun için çalışma dışı gelirleri etkilemez.

Çocuklu Dul Yardımları :

Çocuklu dulların nafaka almadığı düşünülmüştür. Örneklerde belirtilenler hariç başka yardım almadıkları varsayılmıştır.

Karşılama Oranları :

3. Bölümdeki tablolar karşılama oranlarına göre düzenlenmiştir. Her durumda karşılama oranları vergilerden sonra net olarak verilmiştir. Başka bir durum öngörülmediği hallerde net karşılama oranları :

Net karşılama oranları = (A1) =

$$\frac{\text{işsiz ailenin yardım geliri} - \text{yardım gelirine uygulanan vergiler}}{\text{kazanç geliri} + \text{aileye yapılan yardımlar} - \text{yardımlara ve kazançlara uygulanan vergiler}}$$

şeklinde açıklanabilir.

Ailede bir çalışan olması durumunda ise;

Net karşılama oranları = (A2) = A/B =

brüt işsizlik yardımları + aile yardımları + konut yardımları – gelir
vergisi
+ sosyal yardımlar

brüt kazanç geliri + aile yardımları + konut yardımları – gelir
vergisi
+ sosyal yardımlar

şeklinde hesaplanmıştır.

NKO şu şekilde yorumlanabilir :

- İşten ayrılmış ve verilen oranlarda gelir elde edecek kimselerin gelir miktarları, mevcut kazançların yüzdesi olarak verilmektedir.
- Sadece Tablo 26’da istisnai bir NKO kullanılmıştır. Bunun sebebi OECD ülkelerinde çocuk bakım masraflarını karşılayacak yardımların çok değişik yöntemlerle belirlenmesidir.

Buna göre NKO =

A

B- çocuk bakım masrafları + çocuk bakım yardımı

şeklinde hesaplanmıştır.